

Sprawozdanie Zarządu z działalności Podkarpackiego Banku Spółdzielczego za 2017 r.

Spis treści

Spis treści.....	3
1. Wstęp	5
2. Podstawowe informacje o Podkarpackim Banku Spółdzielczym	5
2.1 Dane identyfikacyjne Banku	5
2.2 Zebranie Przedstawicieli.....	6
2.3 Rada Nadzorcza	7
2.4 Zarząd	8
2.5 Sprawy członkowskie.....	8
2.6 Misja, wizja i cele strategii w latach 2016 – 2020	9
2.7 Najważniejsze wydarzenia 2017 roku	9
3. Zewnętrzne uwarunkowania działalności	11
3.1 Otoczenie makroekonomiczne.....	11
3.2 Sytuacja w sektorze bankowym w II półroczu 2017 roku	12
3.3 Tendencje w gospodarce polskiej i światowej w 2018 roku	12
4. Rozwój organizacyjny, infrastrukturalny i technologiczny	14
4.1 Zmiany organizacyjne	14
4.2 Organizacja i sieć placówek.....	15
4.3 Zarządzanie zasobami ludzkimi	15
4.4 Nakłady inwestycyjne	16
4.5 Rozwój IT	17
5. Działalność Podkarpackiego Banku Spółdzielczego.....	17
5.1 Podstawowe produkty i usługi oferowane przez Bank	17
5.2 Zmiany w ofercie produktowej Banku.....	18
5.3 Działania sprzedażowe	19
5.4 Działalność marketingowa i public relations	19
5.5 Współpraca z podmiotami zależnymi.....	20
6. Sytuacja finansowa	21
6.1 Aktywa Banku	21
6.2 Pasywa Banku	22
6.3 Rachunek zysków i strat	23
6.4 Fundusze własne Banku	24
6.5 Inwestycje kapitałowe oraz aktywa trwałe finansowe	27
6.6 Podstawowe wskaźniki.....	28
6.7 Dodatkowe informacje finansowe	28
6.8 Uwarunkowania realizacji wyniku finansowego w 2017 roku	31
7. Zarządzanie ryzykiem	31

Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku za 2017 rok

7.1 Podstawowe zasady i struktura zarządzania ryzykiem.....	31
7.2 Zarządzanie ryzykiem kredytowym	32
7.3 Zarządzanie ryzykiem rynkowym i ryzykiem płynności i finansowania.....	33
7.4 Zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz ryzykami pokrewnymi	37
7.5 Ryzyko braku zgodności.....	39
7.6 Pozostałe ryzyka	39
7.7 Zarządzanie kapitałem.....	40
8. Kultura organizacji.....	42
9. Zasady Ładu Korporacyjnego.....	43
10. Perspektywy na przyszłość	43
11. Informacje niefinansowe.....	45

1. Wstęp

W 2017 r. Bank kontynuował realizację zadań przewidzianych w Programie Postępowania Naprawczego Podkarpackiego Banku Spółdzielczego na lata 2016 – 2020, (dalej również „PPN”, „Program postępowania naprawczego” lub „Program”), skupiające się przede wszystkim w obszarze jakości aktywów, adekwatności kapitałowej oraz efektywności działania.

Działania zrealizowane w 2017 roku wskazują na konsekwentną realizację większości założonych w PPN zadań, jednakże w analizowanym okresie wystąpiły niekorzystne zmiany w zakresie jakości portfela kredytowego, które skutkowały koniecznością zmiany klasyfikacji ekspozycji kredytowych i jednocześnie utworzeniem rezerw celowych na należności zagrożone, udzielone przed datą rozpoczęcia realizacji PPN.

Był to czynnik, który zdeterminował wystąpienie ujemnego wyniku finansowego za 2017 rok. Jednocześnie w wyniku wdrożenia zmian wynikających z ustawy o rachunkowości oraz Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, w obszarze tworzenia odpisów aktualizujących na należności zagrożone oraz podstaw pomniejszenia tych odpisów, urealniono wynik bieżącego roku oraz zaewidencjonowano wynik z lat ubiegłych w wysokości 17 780 tys. zł.

W obszarze adekwatności kapitałowej Bank kontynuował działania mające na celu zmianę struktury aktywów ważonych ryzykiem uzyskując korzystne efekty przebudowy obligacji kredytowego w kierunku bardziej zdywersyfikowanych ekspozycji osób prywatnych. Występujący deficyt bazy kapitałowej, Bank zamierza w części zniwelować poprzez zaliczenie (po zbadaniu sprawozdania finansowego za 2017 rok) do funduszu zasobowego, wyniku z lat ubiegłych w kwocie 17 780 tys. zł, w części pozostałej po pokryciu straty netto za 2017 rok w wysokości - 7 137 tys. zł.

Bank uzyskuje satysfakcjonujące wyniki w działalności operacyjnej, pomimo niesprzyjających uwarunkowań zewnętrznych. Zwiększony nadzór nad wydatkami oraz restrykcyjna polityka kosztowa, umożliwiły ograniczenie kosztów działania Banku. Był to efekt realizowanej w poprzednim okresie (w 2016 roku) optymalizacji zatrudnienia i sieci placówek, weryfikacji wydatków na działania marketingowe i obszar IT oraz pozostałych obszarów generujących koszty. Powyższe świadczy o prawidłowej realizacji działań mających na celu poprawę sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku, zgodnie z przyjętymi założeniami Programu.

2. Podstawowe informacje o Podkarpackim Banku Spółdzielczym

2.1 Dane identyfikacyjne Banku

Pełna nazwa Banku: Podkarpacki Bank Spółdzielczy

Forma prawna: Spółdzielnia

Bank działa na podstawie: Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, Prawa bankowego, Prawa spółdzielczego.

KRS: 0000047309

Numer REGON: 000507532

Numer NIP: 6870011462

Bank, zgodnie ze Statutem prowadzi działalność na terenie całego kraju

Fundusze własne ogółem: 177 347 076,11 PLN

Adres siedziby: 38-500 Sanok, ul. Mickiewicza 7

Telefon: (13) 46 55 800

2.2 Zebranie Przedstawicieli

Zebranie Przedstawicieli Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w dniu 31 marca 2017 roku podjęło 24 uchwały, zgodnie z zatwierdzonym porządkiem obrad na mocy uchwały nr 4/2017.

Poniżej Zarząd Banku przedstawia Sprawozdanie z wykonania uchwał Zebrania Przedstawicieli Podkarpackiego Banku Spółdzielczego.

1. Uchwały:

- 1) nr 1/2017 w sprawie Wyboru Przewodniczącego Zebrania Przedstawicieli,
- 2) nr 2/2017 w sprawie wyboru Sekretarza Zebrania Przedstawicieli,
- 3) nr 3/2017 w sprawie zmiany porządku obrad Zebrania Przedstawicieli
- 4) nr 4/2017 w sprawie zatwierdzenia Porządku obrad Zebrania Przedstawicieli oraz Regulaminu Zebrania Przedstawicieli,
- 5) nr 5/2017 w sprawie wyboru Komisji mandatowo – skrutacyjnej,
- 6) nr 6/2015 w sprawie wyboru Komisji ds. odpowiedzialności Rady Nadzorczej

- miały charakter porządkowy związany z określeniem uchwał podejmowanych w toku obrad oraz obowiązujących zasad prowadzenia posiedzenia. Uchwały były wykonywane w toku posiedzenia.

2. Uchwały:

- 1) nr 7/2017 w sprawie zatwierdzenia Sprawozdania Rady Nadzorczej,
 - 2) nr 10/2017 w sprawie zatwierdzenia rocznego Sprawozdania Zarządu za rok 2016
 - 3) nr 11/2017 w sprawie zatwierdzenia Sprawozdania finansowego Banku za 2016 rok obrotowy
- stanowiły element związany z zatwierdzeniem sprawozdań organów wykonawczych Banku oraz sprawozdania finansowego, zgodnie z wymogami określonymi w ustawie o rachunkowości. Uchwały nie wymagały wykonania.

3. Uchwały Nr 8/2017 i 9/2017 w sprawie zmian w Statucie zostały zrealizowane. W dniu 21 kwietnia 2017 r. postanowieniem w sprawie sygn. akt RZ.II NS/REJ.KRS/008259/17/006 Sąd Rejonowy w Rzeszowie wpisał w Krajowym Rejestrze Sądowym zmianę § 36 Statutu Banku. W dniu 8 lutego 2018 r. postanowieniem w sprawie sygn. akt RZ.II NS-REJ.KRS/022830/17/949 Sąd Rejonowy w Rzeszowie wpisał w Krajowym Rejestrze Sądowym zmiany w Statucie Banku uchwalone na mocy uchwały 9/2017.

4. Uchwały nr 12/2017 w sprawie udzielenia absolutorium Prezesowi Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego Lesławowi Wojtasowi, nr 13/2017 w sprawie udzielenia absolutorium Wiceprezesowi Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego Tadeuszowi Polańskiemu, nr 14/2017 w sprawie udzielenia absolutorium Wiceprezesowi Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego Wojciechowi Błażowi, nr 15/2017 w sprawie udzielenia absolutorium Wiceprezesowi Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego Januszowi Matuszowi, nr 16/2017 w sprawie udzielenia absolutorium Członkowi Zarządu pełniącemu funkcję Prezesa Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego Monice Krawczyk, nr 17/2017 w sprawie udzielenia absolutorium Wiceprezesowi Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego Agacie Niemczyk - stanowiły wyraz zatwierdzenia czynności podejmowanych przez poszczególnych jego członków w 2016 roku obrotowym. Uchwały nie wymagały wykonania.

5. Uchwała nr 18/2017 w sprawie oceny polityki wynagradzania Banku została wykonana poprzez dokonanie oceny polityki wynagradzania w toku posiedzenia ZP.
6. Uchwała nr 19/2017 w sprawie podziału nadwyżki bilansowej za 2016 obrotowy została wykonana bez odrębnej uchwały Zarządu Banku poprzez zaksięgowanie określonych pozycji w księgach rachunkowych Banku.
7. Uchwała nr 20/2017 w sprawie oznaczenia najwyższej sumy zobowiązań Banku na 2017 rok obrotowy, została zrealizowana. Maksymalna kwota zobowiązań nie została wyczerpana.
8. Uchwała nr 21/2017 w sprawie wprowadzenia zmian w treści Regulaminu działania Rady Nadzorczej została wykonana w toku posiedzenia ZP. Zmiany w Regulaminie działania Rady Nadzorczej obowiązują od dnia 1 kwietnia 2017 r.
9. Uchwała nr 22/2017 w sprawie wprowadzenia zmian w „Regulaminie dokonywania ocen odpowiedniości członków Rady Nadzorczej” została wykonana w toku posiedzenia ZP. Zmienione formularze oceny stosowane będą po raz pierwszy do oceny Rady, jej członków oraz kandydatów na członków Rady Nadzorczej w 2018 r.
10. Uchwała nr 23/2017 w sprawie wyrażenia zgody na przystąpienie Banku do Krajowego Związku Banków Spółdzielczych została zrealizowana. W dniu 4 kwietnia 2017 r. Bank wystosował do KZBS pismo w sprawie anulowania uprzednio złożonego wypowiedzenia członkostwa.
11. Uchwała Nr 24/2017 w sprawie wystąpienia z organizacji gospodarczych działających w formie kapitałowych spółek prawa handlowego tj. PBS IP Spółka z o.o., Carmine Investments Spółka z o.o. i Carmine Investments Spółka z o.o. Spółka komandytowo – akcyjna, w szczególności poprzez ich likwidację, połączenie, podzielenie lub przekształcenie jest obecnie realizowana.

2.3 Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku. Do szczególnych obowiązków Rady należy powoływanie i odwoływanie członków Zarządu Banku, opiniowanie wszelkich wniosków i spraw wymagających uchwały Zebrania Przedstawicieli, wybór biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe, zatwierdzanie rocznych planów finansowych i wieloletnich programów rozwoju Banku, zatwierdzanie Regulaminu organizacyjnego Banku i Regulaminu działania Zarządu Banku. Członków Rady Nadzorczej wybiera Zebranie Przedstawicieli spośród osób reprezentujących udziałowców Banku.

Zgromadzenie Przedstawicieli na mocy Uchwały nr 8/2014 z dnia 28 marca 2014 r. dokonało wyboru Rady na lata 2014-2018.

Na dzień 31.12.2017 r. w skład Rady Nadzorczej Podkarpackiego Banku Spółdzielczego wchodziło:

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja
Szałankiewicz Tadeusz	Przewodniczący Rady Nadzorczej
Schmidt Wojciech	Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej
Dziadosz Edyta	Sekretarz Rady Nadzorczej
Sawczuk Elżbieta	Członek Rady Nadzorczej
Bieda Mieczysław	Członek Rady Nadzorczej
Łobodziński Stanisław	Członek Rady Nadzorczej
Mazur Antoni	Członek Rady Nadzorczej
Pietryka Wiesław	Członek Rady Nadzorczej

2.4 Zarząd

Zarząd Banku – zgodnie ze Statutem – prowadzi sprawy Banku i reprezentuje go na zewnątrz. Prezes Zarządu kieruje pracami Zarządu. Prezes Zarządu nadzoruje zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku. Wewnętrzny podział kompetencji w Zarządzie Banku ustala Zarząd, a zatwierdza Rada Nadzorcza.

Na dzień 31.12.2017 r. w skład Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego wchodził:

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja	Data powołania
Monika Krawczyk	Członek Zarządu p.o. Prezesa Zarządu	01.06.2016
Agata Niemczyk	Wiceprezes Zarządu	01.12.2016
Maciej Frankiewicz	Wiceprezes Zarządu	21.11.2017

Od dnia 01.01.2018 r. w skład Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego wchodził:

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja
Monika Krawczyk	Członek Zarządu p.o. Prezesa Zarządu
Agata Niemczyk	Wiceprezes Zarządu
Maciej Frankiewicz	Wiceprezes Zarządu
Rafael Lelito	Wiceprezes Zarządu

Na dzień sporządzenia niniejszego Sprawozdania w skład Zarządu wchodzi:

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja
Monika Krawczyk	Członek Zarządu p.o. Prezesa Zarządu
Agata Niemczyk	Wiceprezes Zarządu
Rafael Lelito	Wiceprezes Zarządu

2.5 Sprawy członkowskie

Na dzień 31.12.2017 r. liczba członków Podkarpackiego Banku Spółdzielczego wynosiła 11 430, w tym: osoby fizyczne – 11 305, osoby prawne: 125.

Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2016	31.12.2017
Fundusz udziałowy:	22 460 400,00 zł	21 236 320,00 zł
W tym fundusz udziałowy osób prywatnych	14 011 180,00 zł	13 371 880,00 zł
Średnia kwota udziału przypadająca na 1 Członka PBS (osoby fiz.)	750,77 zł	709,40 zł
Średnia kwota udziału przypadająca na 1 osobę prawną	113 912,03 zł	114 289, 57 zł

2.6 Misja, wizja i cele strategii w latach 2016 – 2020

Misją Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest bycie instytucją bezpieczną i przyjazną dla klientów, świadcząca wysokiej jakości usługi finansowe oraz wspierającą lokalną przedsiębiorczość. Celem funkcjonowania Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest systematyczne umacnianie udziału w rynku poprzez budowę silnych i długookresowych relacji z Klientami.

Wizją Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest bycie liczącym się na rynku lokalnym bankiem, nowoczesnym w zaspokajaniu potrzeb finansowych swoich klientów, dbającym o zapewnienie wysokich standardów zarówno w zakresie obsługi klienta, jak i bezpieczeństwa. Podkarpacki Bank Spółdzielczy będzie funkcjonował przede wszystkim na rynku detalicznym, oraz rynku średnich, małych i mikro przedsiębiorstw. Celem Banku jest również utrzymanie pozycji solidnego pracodawcy.

Bank potrafi połączyć innowacyjne podejście do bankowości, uwzględniając nowoczesne technologie i tradycyjne zasady, kierując się nimi od początku swojej działalności i jednocześnie oferując usługi na najwyższym poziomie.

Głównymi wyzwaniem Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w okresie realizacji strategii jest:

- 1) zapewnienie możliwości spełnienia norm wynikających z nowych wymogów ostrożnościowych,
- 2) wypracowanie modelu funkcjonowania zapewniającego poprawę efektywności i konkurencyjności oraz bezpieczeństwa działania,
- 3) efektywne zarządzanie ryzykiem,
- 4) poprawa rentowności działania,
- 5) doskonalenie posiadanych oraz rozwój nowych kanałów dystrybucji,
- 6) systematyczny wzrost udziału w rynku oraz umacnianie wizerunku marki.

Chcąc sprostać tej sytuacji Bank powinien podjąć działania umożliwiające realizację wymogów zewnętrznych oraz określonych zadań i celów wewnętrznych niezbędnych do dalszego rozwoju.

Dążenie do sprostania wyzwaniom możliwe będzie poprzez:

- 1) wdrażanie nowych technologii bankowych,
- 2) ciągłe doskonalenie jakości obsługi i partnerskich relacji biznesowych z klientami,
- 3) ciągłe podnoszenie kompetencji i wiedzy zawodowej kadry pracowniczej,
- 4) doskonalenie sposobów zarządzania ryzykami bankowymi.

Decyzje zarządcze dotyczące dalszego rozwoju PBS będą podejmowane w oparciu o przyjęty Program Postępowania Naprawczego, na zasadzie uzyskiwania równowagi pomiędzy celem Banku, jakim jest budowa i oferowanie optymalnych rozwiązań dla klientów w sferze produktowej, a rozwojem bazy kapitałowej oraz generowaniem optymalnych wyników finansowych przy unikaniu nadmiernego ryzyka.

2.7 Najważniejsze wydarzenia 2017 roku

W 2017 roku Bank kontynuował realizację zatwierdzonego 7 października 2016 r. przez Komisję Nadzoru Finansowego Programu Postępowania Naprawczego (PPN). Do najważniejszych wydarzeń 2017 roku należy zaliczyć poniższe.

1. Od dnia 1 kwietnia 2017 roku, Bank wprowadził kluczowe z punktu widzenia prowadzonej działalności bankowej nowe oferty produktowe dla klienta detalicznego, zaś od dnia 1 czerwca 2017 roku dla klienta korporacyjnego, dotyczące stawek Taryfy opłat i prowizji. Powyższe pozwoliło wdrożyć nowy model rentownej oferty produktowej, a także ograniczyć

- dotychczas stosowane preferencyjne i odbiegające od standardowych stawek, warunki świadczenia usług.
2. Złożenie przez Bank w dniu 10 marca 2017 roku deklaracji członkowskiej o przystąpieniu do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS oraz deklaracji o wyrażeniu woli przystąpienia do Umowy systemu ochrony Zrzeszenia BPS. Na datę opracowania niniejszego Sprawozdania Bank uzyskał decyzję negatywną dot. złożonego wniosku.
 3. W okresie sprawozdawczym Bank dokonywał przeglądu oraz aktualizacji regulacji wewnętrznych dot. organizacji Banku, zarządzania ryzykiem, procedur produktowych wynikających zarówno ze zmian przepisów zewnętrznych, jak i mających na celu dostosowanie do procesów zachodzących wewnątrz organizacji.
 4. W dniu 23 marca 2017 roku, Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny, w sprawie sygn. akt VI ACa 1976/15, zmienił niekorzystny dla Banku wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 21 lipca 2015r. sygn. akt XXV C 1404/14, w ten sposób, że zasądził od Skarbu Państwa - Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad na rzecz Banku kwotę w wysokości 8.475.565 zł 04 gr., z ustawowymi odsetkami za okresy od dnia wymagalności poszczególnych roszczeń składających się na zasądzoną kwotę, przypadające począwszy od 22 października 2010 roku, do dnia zapłaty.
 5. W dniu 21 marca 2017 roku została wydana w I instancji decyzja Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Krakowie, w sprawie znak UKS12W4P1.420.37.2016.25. Pomimo wniesionego odwołania, Zarząd Banku biorąc pod uwagę nieuzasadnione ponoszenie dalszych kosztów odsetek od zaległości podatkowych, podjął decyzję o zapłacie całości należnego podatku, wraz z odsetkami, łącznie w wysokości 1 018,66 tys. zł, zwiększając kwotę roszczeń spornych. Decyzją Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Rzeszowie z dnia 9 marca 2018 roku uchylono niekorzystną dla Banku decyzję Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Krakowie z dnia 28 lutego 2017 roku i umorzono postępowanie w sprawie.
 6. Bank na mocy uchwały Zarządu Banku nr 163/2017 z dnia 26 lipca 2017 roku wprowadził motywacyjny system wynagradzania dla pracowników sieci sprzedaży, uzależniony od efektów sprzedaży, powiązany jednocześnie w odniesieniu do usług kredytowych zarówno detalicznych jak i korporacyjnych z poziomem generowanego ryzyka kredytowego.
 7. Spółdzielnia Systemu Ochrony Banku Polskiej Spółdzielczości w dniu 4 września 2017 roku poinformowała Bank, że Zarząd tej spółdzielni odmówił wyrażenia zgody na przystąpienie Banku do Spółdzielni oraz zawarcie Umowy systemu ochrony. Swoją decyzję Spółdzielnia uzasadniła brakiem spełniania kryteriów przystąpienia do Systemu Ochrony, a także swoją oceną, iż na chwilę obecną odchylenia w realizacji Programu Postępowania Naprawczego, biorąc pod uwagę odległą jego perspektywę, nie dają pełnej możliwości oceny, czy wymagane kryteria wskaźnikowe zostaną spełnione na koniec realizacji Programu Postępowania Naprawczego.
 8. W dniu 19 października 2017 roku Wiceprezes Zarządu Pan Wojciech Błaż odpowiedzialny za obszar skarbu, analiz kredytowych oraz podmiotów zależnych oraz Wiceprezes Zarządu Pan Janusz Matusz odpowiedzialny za obszar sprzedaży oraz IT złożyli rezygnację z dotychczas pełnionych funkcji w Zarządzie Banku, bez podania przyczyn. W dniu 20 października 2017 roku Rada Nadzorcza Banku na podstawie uchwały nr 34/2017 wyznaczyła Pana Tadeusza Szałankiewicza - Przewodniczącego Rady Nadzorczej do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu odpowiedzialnego za obszar analiz kredytowych, skarbu oraz podmiotów zależnych, do czasu dokonania wyboru uzupełniającego na to stanowisko. Rada Nadzorcza Banku na mocy uchwały nr 39/2017 powołała ze skutkiem od dnia 21 listopada 2017 roku do składu Zarządu Banku Pana Macieja Frankiewicza, powierzając mu pełnienie funkcji Wiceprezesa Zarządu odpowiedzialnego za obszar analiz kredytowych, skarbu oraz podmiotów zależnych. Następnie celem dalszego uzupełniania składu Zarządu Rada Nadzorcza Banku po dokonaniu pozytywnej oceny odpowiedniości, na mocy uchwały nr 52/2017 z dnia 15 grudnia 2017 roku powołała na czas nieokreślony ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2018 roku do składu Zarządu Banku Pana Rafaela

Lelito powierzając mu pełnienie funkcji Wiceprezesa Zarządu odpowiedzialnego za obszar sprzedaży oraz IT.

3. Zewnętrzne uwarunkowania działalności

3.1 Otoczenie makroekonomiczne

Utrzymującej się korzystnej koniunkturze w wielu krajach sprzyja rosnący popyt konsumpcyjny, wzrost aktywności inwestycyjnej oraz ożywienie w handlu światowym. Według danych opublikowanych przez GUS, PKB Polski wzrósł w 2017 r. o 4,6%, wobec 2,9% wzrostu w 2016 r. Istotnym czynnikiem wzrostu pozostaje rosnący popyt konsumpcyjny wspierany przez wzrost zatrudnienia i przyspieszenie wzrostu płac. Warto podkreślić, iż w porównaniu z 2016 r. największą zmianą w strukturze wypracowanego wzrostu PKB, a jednocześnie czynnikiem, który był odpowiedzialny za przyspieszenie tempa wzrostu w 2017 r. było wyraźne odbicie inwestycji.

Dobra sytuacja gospodarcza utrzymuje się w szczególności u głównych partnerów handlowych Polski. W strefie euro roczna dynamika PKB w II połowie ub. r. była wyższa niż w poprzednim półroczu (w III i IV kw. odpowiednio 2,7% i 2,7% r/r). Głównym źródłem wzrostu gospodarczego w tej strefie pozostaje popyt wewnętrzny, w szczególności konsumpcja prywatna, przy dodatnim wkładzie nakładów inwestycyjnych. Dalszemu wzrostowi popytu wewnętrznego w strefie euro sprzyja systematyczny wzrost zatrudnienia i płac, optymizm konsumentów i przedsiębiorców oraz wciąż ekspansywna polityka pieniężna Europejskiego Banku Centralnego. Wzrost aktywności gospodarczej w strefie euro jest w coraz większym stopniu wspierany przez rosnący eksport, związany z żywieniem zarówno obrotów handlowych wewnątrz strefy euro, jak też z rosnącą wymianą handlową z krajami trzecimi. Dobra koniunktura w strefie euro przyczynia się do wzrostu eksportu gospodarek Europy Środkowo-Wschodniej. Jednak głównym czynnikiem wspierającym utrzymujący się w tych gospodarkach relatywnie szybki wzrost PKB pozostaje popyt wewnętrzny. Postępującemu wzrostowi konsumpcji, któremu sprzyja wysoka dynamika płac i dalszy wzrost zatrudnienia, towarzyszy stopniowa odbudowa popytu inwestycyjnego.

Wzrost gospodarczy w USA wyniósł w IV kwartale 2017 r. 2,6% w ujęciu zannualizowanym, co było wynikiem nieco gorszym od konsensusu rynkowego na poziomie 2,9%. Wzrost miał szeroki zakres, a w największym stopniu dynamika PKB wspierana była przez konsumpcję gospodarstw domowych, która przyszoła o 3,8%. Dodatni wkład do wzrostu odnotowano także dla inwestycji, spożycia publicznego oraz eksportu. Tempo wzrostu PKB w USA ograniczane było natomiast przez negatywną zmianę zapasów oraz ujemną kontrybucję eksportu netto, co było efektem dwucyfrowego wzrostu importu, powiązanego z wysokim popytem finalnym. Dane o rachunkach narodowych wskazują na kontynuację ożywienia gospodarczego w ostatnim kwartale ub. roku.

W Rosji obniżenie się tempa wzrostu gospodarczego wynikało głównie ze spowolnienia inwestycji, po ich przejściowym silnym wzroście w II kw. ub. r. związanym w znacznym stopniu z realizacją projektów inwestycyjnych w sektorze wydobywczym. W kierunku obniżenia dynamiki PKB oddziaływał tam również spadek dynamiki eksportu związany z umocnieniem kursu rubla. Natomiast w Chinach dynamika PKB obniżyła się jedynie nieznacznie, do czego przyczynił się spowalniający wzrost inwestycji, wynikający z celowych działań rządu nakierowanych na zmniejszenie popytu na rynku mieszkaniowym oraz stopniowe ograniczanie produkcji w przemyśle ciężkim. W kierunku wzrostu dynamiki PKB Chin oddziaływało natomiast przyspieszenie eksportu. Czynnikiem wspierającym wzrost gospodarczy w Chinach pozostaje także stabilny wzrost popytu konsumpcyjnego.

Mimo dobrej koniunktury w gospodarce światowej dynamika cen w otoczeniu polskiej gospodarki pozostaje umiarkowana. Sprzyja temu relatywnie niska inflacja bazowa, jak również niższe ceny surowców rolnych na rynkach światowych. Z kolei ceny surowców energetycznych, w tym ropy naftowej, na świecie wzrosły w II połowie 2017 r., co przełożyło się na wyższą dynamikę cen energii. W strefie euro inflacja pozostaje niższa od poziomu zgodnego z definicją stabilności cen EBC.

Przyczynia się do tego utrzymująca się na niskim poziomie inflacja bazowa, której wzrost ograniczany jest przez nadal słabą dynamikę płac. Relatywnie powolny wzrost wynagrodzeń związany jest częściowo z wciąż podwyższoną stopą bezrobocia w niektórych krajach strefy euro, a także niskim wzrostem płac ustalanych w ramach układów zbiorowych. Dynamika cen konsumenta jest dodatkowo ograniczana przez mocniejszy niż przed rokiem kurs euro.

Dynamika cen konsumpcyjnych w Polsce utrzymuje się na umiarkowanym poziomie. Sprzyja temu ograniczona wewnętrzna presja popytowa. Jednocześnie niska pozostaje dynamika cen importu, do czego przyczynia się umiarkowana inflacja u najważniejszych partnerów handlowych Polski i mocniejszy niż przed rokiem kurs złotego. Towarzyszy temu słabnąca dynamika cen energii. Głównym czynnikiem oddziałującym w kierunku wzrostu cen jest natomiast wysoka, choć obniżająca się, dynamika cen żywności.

3.2 Sytuacja w sektorze bankowym w II półroczu 2017 roku

Sytuacja sektora bankowego w okresie styczeń - wrzesień 2017 r. pozostawała stabilna, czemu sprzyjało m. in. przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki, oraz środowisko niskich stóp procentowych. Nominalny przyrost sumy bilansowej odnotowany w okresie styczeń – wrzesień 2017 r. ukształtował się na niższym poziomie (o 46,4 mld zł, tj. o 2,7%) w porównaniu do analogicznego okresu ub. r. Wynikało to z umocnienia złotego względem walut głównych. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut względem złotego przyrost (o 68,8 mld zł, tj. o 4,1%) okazał się marginalnie wyższy niż w analogicznym okresie ub. r. Głównymi obszarami przyrostu po stronie aktywów były kredyty dla sektora niefinansowego, a po stronie zobowiązań depozyty sektora budżetowego.

3.3 Tendencje w gospodarce polskiej i światowej w 2018 roku

Komisja Europejska oczekuje, iż wzrost PKB Polski w 2018 r. spowolni do 4,2%. Niższe tempo wzrostu wynika z prognozowanego przez ekspertów KE wyhamowania dynamiki spożycia indywidualnego w warunkach wzrostu cen, który będzie ograniczał realne dochody konsumentów.

Podobny scenariusz opracowali eksperci NBP, którzy oczekują, iż wraz ze wzrostem inflacji dynamika konsumpcji prywatnej będzie niższa (o 1 pp. r/r). Równocześnie, eksperci NBP oczekują, iż wraz z napływem funduszy z Unii Europejskiej, dynamika nakładów inwestycyjnych poprawi się wobec minionego roku o 1,8 pp. Możemy liczyć na nieco większy wzrost PKB w strefie euro niż w 2017 roku. Jego filarem nadal będą polityka niskich stóp procentowych konsumpcja, a także program luzowania ilościowego Europejskiego Banku Centralnego. Strefa euro przechodzi wyjątkowo dobry okres pod względem wzrostu gospodarczego, a z punktu widzenia Polski kluczowe znaczenie ma to, że niemiecka gospodarka ma szansę rosnąć o ok. 2,7%. Ekonomiści przewidują, że w 2018 roku zacznie przygasać efekt wypłat z flagowego programu rządu – Rodzina 500 plus. Słabsza konsumpcja prywatna przyczyni się do wolniejszego tempa rozwoju gospodarczego. Ale na pocieszenie – mają wreszcie ruszyć inwestycje, zmora polskiej gospodarki. Analitycy wierzą, że zbliżające się wybory w 2018 roku i parlamentarne w 2019 sprawią, że rząd i samorządy mocno podkreślą tempo inwestycji.

Wskaźnik inflacji pomimo wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych pozostanie w granicach celu banku centralnego (2,5% w skali rocznej, plus/minus 1 pp.). W związku z tym, w prognozie na 2018 r. można zakładać, iż Rada Polityki Pieniężnej nie zmieni stóp procentowych NBP do końca 2018 r. W efekcie, stopa referencyjna NBP wyniesie średniorocznie 1,50%, bez zmian w porównaniu ze średnim poziomem w 2017 r. Stabilizacji podstawowych stóp procentowych w 2018 r., towarzyszyć będzie adekwatne kształtowanie się rynkowych stawek WIBOR. Średnioroczny poziom jednomiesięcznej stawki WIBOR w 2018 r. wyniesie 1,66%, tj. pozostanie bez zmian w porównaniu z wartością odnotowaną w 2017 r.

Liczba bezrobotnych może jeszcze spadać, ale na pewno nie tak szybko jak dotychczas. Koniunktura sprzyja i zapotrzebowanie na pracowników jest ogromne, ale bezrobotnych, którzy są obecnie zarejestrowani, będzie coraz trudniej zaktywizować. Nie będzie tak dynamicznego odpływu bezrobotnych, którzy osiągnęli prawo do przejścia na emeryturę po wejściu w życie obniżonego wieku emerytalnego.

Wybrane wskaźniki makroekonomiczne:

1. PKB

Wg danych opublikowanych przez GUS, produkt krajowy brutto w IV kw. 2017 roku wzrósł o 5,1% w porównaniu z IV kw. 2016 roku, wobec wzrostu o 2,7% w analogicznym okresie 2016 roku. Głównym czynnikiem wzrostu PKB była konsumpcja. Spożycie gospodarstw domowych wzrosło w porównaniu do roku ubiegłego o 4,8%, a jego wkład we wzrost PKB wyniósł 2,8%. Dźwignęły się także inwestycje, których wzrost w całym roku 2017 wyniósł 5,4%, a ich wkład we wzrost PKB wyniósł 1% (razem ze stanem zapasów wkład tzw. akumulacji brutto we wzrost PKB wyniósł 1,2%). Na szczególną uwagę zasługuje w 2017 roku, wyraźny wzrost inwestycji, głównie napędzanych przez samorządy oraz inwestycje przedsiębiorców. Minimalnie pozytywnie wpłynął na wzrost PKB wynik handlu zagranicznego (wkład we wzrost PKB w wysokości 0,1%), co oznacza jednak, że w roku 2017 tempo przyrostu importu było wyższe od tempa przyrostu eksportu, głównie ze względu na rosnące w kraju konsumpcję i inwestycje.

2. Stopa bezrobocia

Stopa bezrobocia rejestrowanego w grudniu 2017 r. ukształtowała się na poziomie 6,6% wobec 6,5% w listopadzie 2017 r. oraz 8,2% w grudniu 2016 r. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na dzień 31 grudnia 2017 r. wyniosła 1 081,7 tys. osób wobec 1 067,7 tys. osób w listopadzie 2017 r. oraz 828,2 tys. osób w grudniu 2016 r. Dane za grudzień 2017 r. są potwierdzeniem bardzo dobrej sytuacji na rynku pracy, która powinna wspierać w najbliższych miesiącach wzrost konsumpcji, będącej filarem wzrostu gospodarczego w Polsce.

3. Inflacja

Według danych opublikowanych przez GUS, inflacja w grudniu 2017 r. wyniosła 2,1% r/r, wobec 2,5% r/r w listopadzie 2017 r. Wyraźnie niższa dynamika inflacji była konsekwencją m.in. ograniczenia tempa wzrostu cen w kategorii żywność i napoje bezalkoholowe, a także spadku cen związanych z transportem. Kluczowy wpływ na poziom inflacji w ostatnich miesiącach mają przede wszystkim czynniki niezależne od polityki monetarnej w Polsce (tj. zmiany cen surowców, w tym produktów rolnych). Biorąc to pod uwagę, dane GUS o inflacji w grudniu nie powinny zmienić dotychczasowej polityki pieniężnej realizowanej przez RPP. Oznacza to zatem prawdopodobną stabilizację poziomu stóp NBP w najbliższych miesiącach. Scenariusz ten wspierają oczekiwania, iż roczna dynamika inflacji konsumentów w kolejnych miesiącach także będzie kształtować się na umiarkowanym poziomie. Przewidywania te wynikają m.in. stąd, iż roczną dynamikę inflacji będzie ograniczać efekt statystyczny (od grudnia 2016 r. miał miejsce silny wzrost cen konsumentów, który teraz będzie stanowił punkt odniesienia dla wyliczanego przez GUS wskaźnika CPI w ujęciu rocznym).

4. Stopy procentowe NBP

Rada Polityki Pieniężnej pozostawiła stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie (główna stopa procentowa wynosi 1,50%). Stanowisko władz monetarnych nie wskazuje na to, by stopy procentowe miały się zmienić w najbliższych miesiącach. Co więcej, prezes NBP uważa, iż także w 2018 r. stopy procentowe w Polsce prawdopodobnie pozostaną bez zmian. W uzasadnieniu decyzji

powtórzono także, iż obecny poziom stóp procentowych pozwala zachować równowagę makroekonomiczną, a także sprzyja utrzymaniu polskiej gospodarki na ścieżce zrównoważonego wzrostu.

5. Waluty

Miniony rok był udanym okresem dla złotego. Polska waluta wyraźnie zyskiwała na wartości w relacji do euro, dolara, czy franka szwajcarskiego stając się najlepiej radzącą sobie walutą emerging markets w 2017 roku. Źródłem umocnienia polskiej waluty były przede wszystkim poprawiające się z każdym kwartałem wyniki krajowej gospodarki oraz przyspieszająca inflacja CPI, która zwiększała presję na Radę Polityki Pieniężnej, by ta w 2018 roku zdecydowała o podwyżce stóp procentowych. Kurs EUR/PLN spadł w 2017 roku o ponad 5%, lub 23 grosze, co jest największym rocznym umocnieniem od 2012 roku. Zdecydowanie bardziej spektakularne były zmiany pozostałych par złotych, gdzie nominalna niżka wyniosła 17,3% w przypadku USD/PLN i była największa od 2004 roku oraz 13,4% dla CHF/PLN tj. historycznie procentowy największy roczny spadek tej pary.

6. Wskaźnik koniunktury bankowej PENGAB

Wskaźnik koniunktury bankowej Pengab spadł w grudniu 2017 r. o 5,5 pkt. do 21,8 pkt., za co odpowiadają głównie gorsze prognozy badanych bankowców. W swoich opiniach bankowcy wskazali, że korzystnie na wyniki sektora bankowego w mijającym roku wpływały: tempo wzrostu gospodarczego i tempo wzrostu dochodów ludności, korzystne zmiany na rynku pracy i poziom centralnych stóp procentowych.

4. Rozwój organizacyjny, infrastrukturalny i technologiczny

4.1 Zmiany organizacyjne

W drugim kwartale 2017 roku, z dniem 21 kwietnia 2017 roku Sąd Rejonowy w Rzeszowie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego dokonał rejestracji zmian w Statucie Podkarpackiego Banku Spółdzielczego dotyczących brzmienia § 36 Statutu. W związku z powyższym, na mocy uchwały nr 64/2017 podjętej przez Zarządu Banku na posiedzeniu w dniu 16 marca 2017 roku, zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą na mocy uchwały nr 12/2017, wszedł w życie nowy wewnętrzny podział obowiązków i kompetencji pomiędzy poszczególnymi członkami Zarządu Banku oraz nastąpiły zmiany w oznaczeniu funkcji poszczególnych członków Zarządu Banku.

Ponadto, na mocy uchwały Zarządu Banku Nr 46/2017 z dnia 01.03.2017 r. oraz uchwały Zarządu Banku Nr 120/2017 z dnia 01.06.2017 r. wprowadzono zmiany w strukturze organizacyjnej Oddziału Banku w Dębicy i podporządkowanych mu Oddziałów Operacyjnych oraz w strukturze organizacyjnej Oddziału Banku w Rzeszowie i podporządkowanych mu Oddziałów Operacyjnych. Oprócz powyższego na mocy uchwały Zarządu Banku Nr 136/2017 z dnia 21.06.2017 r., rozszerzono zakres zadań Departamentu Informatyki i Departamentu Skarbu.

Na posiedzeniu w dniu 13 września 2017 roku, Zarząd Banku podjął uchwałę nr 190/2017, która wprowadziła kolejne zmiany w wewnętrznym podziale kompetencji pomiędzy członkami Zarządu Banku. W ich wyniku nastąpiło dalsze rozdzielenie funkcji zarządzania ryzykiem kredytowym, w obszarze analiz kredytowych, od funkcji nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem tj. funkcji przeglądu należności i weryfikacji zabezpieczeń, poprzez wyodrębnienie z Departamentu Kredytów samodzielnej Sekcji Przeglądu Należności i Monitorowania Zabezpieczeń oraz przekazanie odpowiedzialności za pracę powyższych komórek organizacyjnych do różnych członków Zarządu Banku. Za pracę Departamentu Kredytów oraz za realizację funkcji wchodzących w zakres zadań Departamentu związanych z analizami kredytowymi będzie odpowiadał Wiceprezes Zarządu odpowiedzialny za obszar analiz kredytowych, skarbu oraz podmiotów zależnych, natomiast za pracę

Sekcji Przeglądu Należności i Monitorowania Zabezpieczeń oraz za realizację funkcji wchodzących w zakres zadań tej Sekcji odpowiada Prezes Zarządu Banku. Ponadto na mocy uchwały 190/2017 zmieniona została struktura organizacyjna Banku poprzez likwidację Sekcji Kontroli w Departamencie Audytu oraz utworzenie samodzielnej Sekcji Kontroli Wewnętrznej, podległej bezpośrednio Prezesowi Zarządu.

Ponadto Zarząd Podkarpackiego Banku Spółdzielczego podjął uchwały mające na celu optymalizację sieci placówek bankowych. Regulamin i schemat organizacyjny Banku zostały zmienione poprzez usunięcie zapisów dotyczących Punktu Obsługi Klienta w Rogach 191 (uchwała 15/2017), Punktu Obsługi Klienta w Lesku przy ul. Rynek 1 oraz Punktu Obsługi Klienta w Przemyślu przy ul. Monte Cassino 18 (uchwała 30/2017) zgodnie z postanowieniami uchwał Zarządu PBS w sprawie likwidacji placówek Banku.

Wszystkie zmiany w Regulaminie organizacyjnym Podkarpackiego Banku Spółdzielczego oraz w strukturze organizacyjnej zostały zatwierdzone na mocy uchwał Rady Nadzorczej Banku.

4.2 Organizacja i sieć placówek

Bank realizuje proces optymalizacji sieci placówek i poziomu zatrudnienia w Oddziałach Banku, z uwzględnieniem wyników oceny ich rentowności. Terenem działania Banku jest teren Rzeczypospolitej Polski.

Wskutek likwidacji nierentownych placówek ich liczba uległa zmniejszeniu z poziomu 77 na dzień 31.12.2016 r. do 74 na dzień 31.12.2017 r.

W okresie 2017 r. dokonano likwidacji następujących placówek bankowych: POK w Lesku, przy ul. Rynek 1, POK w Przemyślu, przy ul. Monte Cassino 18. Ponadto, zlikwidowano Oddział PBS Finanse w Gdyni.

Na koniec 2017 r. Bank posiadał sieć placówek, zlokalizowanych na terenie kraju, składającą się z 5 Oddziałów, 26 Oddziałów Operacyjnych, 29 Punktów Obsługi Klienta, 2 Agencji, 5 Agencji PBSFinanse S.A. oraz 7 Placówek Samoobsługowych.

Ponadto wg stanu na 31.12.2017 r. Podkarpacki Bank Spółdzielczy posiadał 85 własnych bankomatów oraz 9 wpłatomatów.

Aktualny wykaz placówek Banku wraz z adresami znajduje się na stronie internetowej Banku pod adresem: <https://www.pbsbank.pl/o-banku/placowki-i-bankomaty#mapitem5>

Schemat organizacyjny dostępny jest na stronie internetowej Banku pod adresem: <https://www.pbsbank.pl/docman-wszystko/lad-korporacyjny/56-struktura-organizacyjna-banku/file>

4.3 Zarządzanie zasobami ludzkimi

Struktura wiekowa pracowników Banku na dzień 31.12.2017 r. kształtowała się następująco:

Wiek	Ilość pracowników (szt)	Struktura
do 30 lat	57	10,25
31 - 45 lat	387	69,61
46 - 55 lat	75	13,49
od 55 lat	37	6,65
Suma	556	100,00%

Struktura pracowników Banku wg wykształcenia na dzień 31.12.2017 r. kształtowała się następująco:

Wykształcenie	Ilość pracowników (szt)	Struktura
wyższe	470	84,53
średnie	83	14,93
podstawowe	3	0,54
Suma	556	100,00%

Struktura pracowników Banku wg płci na dzień 31.12.2017 r. kształtowała się następująco:

Płeć	Ilość pracowników (szt)	Struktura
Kobiety	436	78,42
Mężczyźni	120	21,58
Suma	556	100,00%

Proces optymalizacji poziomu zatrudnienia w Centrali Banku został rozpoczęty w 2016 r. z planowanym zakończeniem w III kwartale 2017 r. Stan zatrudnienia na dzień 31.12.2016 r. wyniósł 560 osób, w tym 164 osoby w Centrali Banku. Natomiast na dzień 31.12.2017 r. poziom zatrudnienia wyniósł 556 osób, w tym 173 osoby w Centrali Banku, z czego 44 osoby przebywały na długotrwałych absencjach, związanych ze zwolnieniem chorobowym, urlopem macierzyńskim, rodzicielskim i urlopem wychowawczym (w tym 13 osób w Centrali). Wzrost zatrudnienia w Centrali wynikał z rotacji pracowników z Oddziałów Banku do nowo powstałych Sekcji Kontroli Wewnętrznej oraz Sekcji Przeglądu Należności i Monitorowania Zabezpieczeń. Ponadto z uwagi na brak przewidywanego w PPN, przyjęcia Banku w struktury IPS, a jednocześnie rosnący zakres obowiązków i zadań koniecznych do wykonania w Centrali Banku, nie dokonywano dalszego ograniczenia zatrudnienia, zachowując jednak założony budżet wynagrodzeń.

4.4 Nakłady inwestycyjne

Nakłady inwestycyjne poniesione w 2017 roku wynosiły 116,1 tys. zł i były niższe o 78,7 tys. zł w stosunku do roku ubiegłego.

Inwestycje i remonty realizowane były na terenie następujących placówek: Oddział Sanok i podległe placówki, Oddział Brzozów, POK Jasienica Rosielna, Oddział Operacyjny Haczów, Oddział Operacyjny Miejsce Piastowe, POK Iwonicz Zdrój, Oddział Operacyjny Dukla, Oddział Operacyjny Kolbuszowa, Oddział Operacyjny Jasto, Oddział Dębica, Oddział Operacyjny Łańcut, Oddział Operacyjny Leżajsk, Oddział Rzeszów, Oddział Operacyjny Jarosław, Oddział Operacyjny Lesko, Oddział Operacyjny Zarszyn, Oddział Operacyjny Besko.

Nakłady inwestycyjne poniesione w latach 2016 – 2017

L.p.	Rok	Wartość nakładów inwestycyjnych [w tys. zł]
1	2017	116,1
2	2016	194,8

4.5 Rozwój IT

W 2017 roku kontynuowano realizację działań zaplanowanych w teleinformatyce, zgodnie ze Strategią w zakresie obszarów technologii informacyjnej oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w PBSBank na lata 2016 – 2018.

W ramach rozwoju bankowości internetowej i mobilnej realizowano m.in. dalsze prace testowe dot. wdrożenia II Fazy bankowości mobilnej, realizowano prace testowe dot. aplikacji mobilnej dla platformy Windows Phone, wprowadzono usprawnienia i modyfikacje w funkcjonalności PBSbank24 i PBSbank24 mobile, wdrożono produkcyjnie usługi PBSDealer (negocjacja kursów walut online), a także rozpoczęto realizację projektu udzielania kredytów za pośrednictwem bankowości elektronicznej PBSBank24. Oprócz powyższych czynności wdrożono usługę Visa Checkout dla kart Banku, realizowano prace testowe dot. wdrożenia systemu automatycznej realizacji przekazów walutowych, a także w ramach analizy możliwości wdrożenia dostępu do otwierania usług depozytowych, kredytowych, funduszy inwestycyjnych przez kanały elektroniczne, ustalono finalny projekt procesu oferowania Klientom w kanałach elektronicznych usług kredytowych. Wdrożono także funkcjonalność umożliwiającą rejestrację kart PREPAID, nowy wniosek FATCA, w związku ze zmianą regulacji prawnych wykonano zmiany dotyczące przelewu ZUS.

W 2017 roku przeprowadzono szereg działań zmierzających do promocji usług biometrycznych jako alternatywy dla operacji kartowych. Promocja usługi odbywała się za pomocą elektronicznych kanałów komunikacji (wpisy na profilach w mediach społecznościowych, wpisy na stronie Banku, artykuły sponsorowane publikowane na lokalnych portalach informacyjnych prezentujące opis funkcjonalności oraz korzyści wynikające ze stosowania biometrii), a także w trakcie pokazów bezpośrednich, realizowanych w placówkach bankowych, na terenie współpracujących z Bankiem szkół i uczelni oraz w miejscach publicznych.

Dodatkowo, promocja usług biometrycznych realizowana była przez pracowników Banku w bezpośrednim kontakcie z klientami, tak dotychczasowymi, nie posiadającymi tej usługi, jak i nowymi, dopiero zakładającymi rachunki w PBS. Bank zorganizował kampanię promującą biometrię pod nazwą „Dzień otwarty z biometrią” realizowaną w oddziałach PBS.

W ramach sprawdzenia przyjętych reguł bezpieczeństwa, w 2017 roku przeprowadzono audyt bezpieczeństwa stron internetowych. Audyt wykonany był w celu wykrycia wszelkiego rodzaju luk bezpieczeństwa, które mogą naruszyć integralność stron jak i danych transmitowanych za ich pomocą. Ponadto został przeprowadzony audyt sieci w Podkarpackim Banku Spółdzielczym mający na celu identyfikację ewentualnych słabych punktów w architekturze i konfiguracji urządzeń oraz wskazanie rozwiązań, które spowodują poprawę funkcjonowania systemów i sieci oraz zwiększą poziom bezpieczeństwa.

Nakłady na inwestycje teleinformatyczne poniesione w 2017 r. wyniosły łącznie 10 794,8 tys. zł, tj. o 258,8 tys. zł więcej w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Nakłady na inwestycje teleinformatyczne poniesione w latach 2016 – 2017

L.p.	Rok	Wartość nakładów na inwestycje teleinformatyczne [w tys. zł]
1	2017	10 794,8
2	2016	10 536

5. Działalność Podkarpackiego Banku Spółdzielczego

5.1 Podstawowe produkty i usługi oferowane przez Bank

W 2017 r. kontynuowano politykę zmierzającą do aktywizacji sprzedaży w obszarze rachunków osobistych, biznesowych oraz produktów kredytowych dedykowanych klientom detalicznym.

Klientom indywidualnym oferowane są warianty kont takie jak: konto Na Start, Standard, Aktywne, Senior, Premium, +Konto dedykowane dla odbiorców świadczenia wychowawczego wypłacanego w ramach programu RODZINA 500+ oraz rachunki walutowe prowadzone w EUR, GBP, USD, CHF. Ofertę depozytową klienta detalicznego uzupełnia szeroka gama lokat typu standard, korzystnie oprocentowane lokaty Pewna 3M, Pewna 6M, Lokata Zyskowa. Oferowana jest również lokata Rodzinna z możliwością dopłaty w trakcie trwania umowy czy lokata z dopłatą dająca również możliwość dopłaty. Ponadto Bank posiada w swojej ofercie rachunki typu a`vista, indywidualne konta emerytalne PBS-IKE oraz rachunek Skarbonka dla klientów preferujących obsługę przez internet.

Dla klientów biznesowych Bank oferuje rachunki dopasowane do segmentu wykonywanej działalności, takie jak konto Biznes i Biznes Premium, natomiast dla klientów preferujących obsługę elektroniczną konto Mobilne. Dla organizacji prowadzących działalność charytatywną oraz organizacji działających na rzecz lokalnych społeczności Bank oferuje rachunek dla instytucji niekomercyjnych (NGO) prowadzony na preferencyjnych warunkach cenowych. Ponadto Bank klientom korporacyjnym oferuje lokaty terminowe, lokatę O/N oraz lokaty MIG dające możliwość wyboru dowolnego terminu w zakresie od 2 do 60 dni, rachunki powiernicze, rachunki powiernicze dla deweloperów, rachunki walutowe prowadzone w EUR, GBP, USD, CHF.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy posiada w swojej ofercie szeroką gamę produktów kredytowych kierowanych do klienta indywidualnego, takich jak kredyt gotówkowy, konsolidacyjny, mieszkaniowy, limit kredytowy w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym, pożyczkę pieniężną, kartę kredytową.

Dla klienta biznesowego Bank również posiada szeroki wachlarz produktów kredytowych z przeznaczeniem na finansowanie różnych potrzeb związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, takich jak: kredyt obrotowy w rachunku bieżącym oraz w rachunku kredytowym, kredyt rewolwingowy, kredyt inwestycyjny, pożyczka pieniężna, gwarancje, faktoring, karta Visa Business PBS Charge.

Dla osób fizycznych prowadzących działalność rolniczą Bank oferuje kredyt w rachunku bieżącym Agro Limit, kredyt obrotowy w rachunku kredytowym Agro Ekspres, kredyt inwestycyjny Agro Inwestycja, pożyczkę pieniężną Agro Pożyczka.

5.2 Zmiany w ofercie produktowej Banku

W 2017 r. kontynuowano politykę zmierzającą do aktywizacji sprzedaży w obszarze rachunków osobistych, biznesowych oraz produktów kredytowych dedykowanych klientom detalicznym.

W okresie sprawozdawczym, w wyniku analizy konkurencyjności i rentowności oferty produktowej Bank zmodyfikował ofertę produktową zarówno dla klientów detalicznych jak i biznesowych. W efekcie podjętych działań od dnia 01 kwietnia 2017 r. wprowadzono nową ofertę kont osobistych dla klienta detalicznego oraz od dnia 01.06.2017 r. wdrożono do sprzedaży nową ofertę rachunków biznesowych.

Zarówno ofertę kont osobistych, jak i ofertę rachunków dla klienta biznesowego wprowadzono pod nowymi nazwami handlowymi wraz z odświeżoną kampanią wizerunkową produktów. Usługa prowadzenia rachunków bankowych sprzedawana jest w kilku wariantach zróżnicowanych między sobą poprzez swoją funkcjonalność, zakres usług oraz parametry cenowe.

Od dnia 1 kwietnia 2017 r. wprowadzono do oferty Banku nowe usługi tj. usługę 3D-Secure polegającą na dodatkowym zabezpieczeniu płatności internetowych dokonywanych przy użyciu karty płatniczej: kredytowej, charge, debetowej u akceptantów oferujących tego typu usługę oraz usługę PBSDealer - platformę walutową służącą do wymiany walut po kursach negocjowanych za pośrednictwem Systemu Bankowości Elektronicznej, dostępną zarówno dla klienta detalicznego jak i klienta biznesowego.

Kluczowe produkty poddane zostały ocenie rentowności, a wyniki przeprowadzonych analiz wykorzystane były w pracach nad modyfikacją oferty w celu maksymalizacji sprzedaży oraz wzrostu rentowności oferowanych produktów.

Dla poprawy rentowności rachunków biznesowych od dnia 14.08.2017 r. wprowadzono opłaty za przelewy ELIXIR oraz zlecenia stałe na rachunki w innych bankach realizowane za pośrednictwem usługi PBSBank24 przez klientów biznesowych.

Szczegółowej analizie poddano liczbę zamykanych rachunków, zarówno detalicznych, jak również biznesowych, mierząc tzw. wskaźnik odejścia klientów oraz analizując ich stopień uproduktowienia. W omawianym okresie parametry te uległy polepszeniu, w szczególności wskaźnik odejścia klientów sukcesywnie malał. Świadczy to o rosnącym zadowoleniu klientów ze świadczonych przez Bank usług.

W celu utrzymania konkurencyjności i rentowności oferty kredytowej dla klientów indywidualnych od dnia 01.03.2017 r. dokonano modyfikacji parametrów cenowych kredytów oraz wprowadzono do oferty Banku kredyt okolicznościowy.

Od dnia 22.07.2017 r. w ofercie kredytowej Banku dla klientów indywidualnych wprowadzono kolejne zmiany wynikające z Ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami. Ustalono nową ofertę kredytów zabezpieczonych hipotecznie (kredyt konsolidacyjny, pożyczka pieniężna, kredyt mieszkaniowy) oraz kredytów udzielanych bez zabezpieczenia hipotecznego (kredyt gotówkowy, kredyt okolicznościowy, kredyt konsolidacyjny, kredyt konsumencki w sprzedaży ratalnej, w tym na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii, kredyt w karcie kredytowej, w tym kredyt RATIO, kredyt i debet w rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowym). Dokonano również modyfikacji parametrów cenowych, celem poprawy rentowności oferowanych produktów kredytowych.

W celu poprawy konkurencyjności oferty kredytowej dla klientów biznesowych od dnia 03.07.2017 r. rozszerzono ofertę Banku poprzez wprowadzenie pożyczki dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą i rolniczą z oprocentowaniem opartym na stawce WIBOR. Dokonano przeglądu poziomów sprzedaży poszczególnych kredytów dla klientów biznesowych, czego efektem było wycofanie z dniem 24.11.2017 r. z oferty mało atrakcyjnego dla klientów kredytu wekslowego.

5.3 Działania sprzedażowe

Działalność Pionu Sprzedaży Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w 2017 roku głównie skupiała się na niżej wymienionych obszarach.

Zanotowano wzrost dynamiki sprzedaży priorytetowych produktów Banku tj. rachunków oraz kredytów poprzez modyfikację oferty w celu dostosowania jej do konkurencyjnych wymagań rynku i zmieniających się potrzeb Klientów. Wraz z modyfikacją oferty wprowadzono nową kreację marketingową produktów. Zmieniono szatę graficzną obowiązujących Taryf opłat i prowizji celem poprawy czytelności i przejrzystości zapisów. Prowadzono działania retencyjne mające na celu zmniejszenie ilości zamykanych kont. Kontynuowano proces budowy pozytywnego wizerunku marki Banku w kanałach elektronicznych.

5.4 Działalność marketingowa i public relations

Prowadzone w 2017 roku działania w obszarze marketingu i public relations miały na celu zwiększenie rozpoznawalności rynkowej i budowę pozytywnego wizerunku Bank oraz zwiększenie sprzedaży oferowanych produktów.

Bank kontynuował działania w kierunku budowania marki w Internecie z wykorzystaniem mediów społecznościowych. Narzędzie social media wykorzystywano również do realizacji akcji prosprzedażowych.

W ramach promocji produktów i usług bankowych zrealizowano m.in.:

- 1) Kampanię reklamową promującą kredyt gotówkowy „wiosną możliwości rosną”. Główne nośniki kampanii to billboardy, prasa, plakat, ulotka, witryny okienne. Zrealizowano także kampanię reklamową w Internecie za pomocą narzędzia Facebook Ads, a docelową stroną internetową był tzw. landing page, gdzie oprócz ogólnych informacji znalazł się formularz pozyskujący dane użytkowników zainteresowanych produktem. Została również zrealizowana spersonalizowana wysyłka do Klientów Banku z ofertą promowanego produktu kredytowego,
- 2) Kampanię reklamową kredytu wakacyjnego „pożyczaj gotówkę na dziecinnie prostych warunkach” W kampanii wykorzystano typowe nośniki reklamowe m.in. billboardy, prasa, internet, plakat, ulotka,
- 3) Kampanię reklamową przygotowaną przez Bank Polskiej Spółdzielczości pn. „Weź wygodny kredyt na szczęście” Ofertę promowano poprzez następujące nośniki reklamowe: billboardy, Internet, plakaty, ulotki,
- 4) Kampanię reklamową, przygotowaną przez Związek Banków Polskich pn. „Warto Bezgotówkowo”. W promocji wykorzystano przede wszystkim Internet, a w szczególności media społecznościowe,
- 5) Kampanię reklamową promującą „święteczny” kredyt gotówkowy pn. Ekstra gotówka na święteczne zakupy” Wykorzystane nośniki: radio, Internet, media społecznościowe, plakaty, ulotki.

Ponadto Bank promował usługę biometrii, organizując cykl prezentacji dla Klientów w Oddziałach Banku pn. „Dni Otwarte z Biometrią”.

W związku z udostępnieniem platformy internetowej PBS Dealer, umożliwiającej zawieranie transakcji wymiany walut online po negocjowanych kursach za pośrednictwem usługi bankowości elektronicznej „PBSbank24”, Bank skupiał się na promocji tej usługi poprzez kanały elektroniczne.

Promowano również Program „TalentowiSKO”, który jest rozszerzeniem dotychczasowych działań realizowanych w ramach Szkolnych Kas Oszczędności, a którego celem jest rozwijanie talentów wśród dzieci i młodzieży poprzez promowanie dobrych nawyków w zakresie oszczędzania i przedsiębiorczości.

Bank wspierał wiele inicjatyw lokalnych i regionalnych z różnych dziedzin, zarówno mających na celu rozwój gospodarczy regionu, jak i tych o wymiarze charytatywnym czy filantropijnym, wpisujących się w szeroko pojęte zagadnienia społecznej odpowiedzialności biznesu. Bank wspierał także wydarzenia sportowe.

W 2017 r. koszty na realizację działań marketingowych wyniosły 1 063,2 tys. zł wobec 2 401,4 tys. zł w 2016 r.

5.5 Współpraca z podmiotami zależnymi

Bank w 2017 r. realizował współpracę z PBSFinanse S.A. w ramach obowiązującej umowy agencyjnej, na mocy której PBSFinanse S.A. pośredniczy przy zawieraniu umów o świadczenie usług bankowych w imieniu lub na rzecz Banku.

Bank współpracował także ze Spółką PBSPartner Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, udostępniając jej dla celu świadczenia usług pośrednictwa ubezpieczeniowego infrastrukturę biurową w jednostkach organizacyjnych Banku. Jednocześnie podjęto ze spółką rozmowy mające na celu zmianę modelu współpracy przy sprzedaży ubezpieczeń.

6. Sytuacja finansowa**6.1 Aktywa Banku**

L.p.	Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 12.2017/12.2016	Dynamika 12.2017/12.2016
I.	Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	112 469	85 825	-26 644	76,31%
II.	Należności od sektora finansowego	451 349	573 116	121 767	126,98%
III.	Należności od sektora niefinansowego	1 508 980	1 488 510	-20 470	98,64%
IV.	Należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych	53 435	45 927	-7 508	85,95%
V.	Dłużne papiery wartościowe	561 808	604 501	42 693	107,60%
VI.	Papiery wartościowe z prawem do kapitału	67 398	63 056	-4 342	93,56%
VII.	Akcje i udziały w innych jednostkach	59 954	14 561	-45 393	24,29%
VIII.	Rzeczowe aktywa trwałe	45 621	33 577	-12 044	73,60%
IX.	Wartości niematerialne i prawne	6 463	6 196	-267	95,87%
X.	Inne aktywa	22 992	81 350	58 358	353,82%
XI.	Należne wpłaty na kapitał (fundusz) podstawowy	24	24	0	100,00%
	RAZEM aktywa netto	2 890 493	2 996 643	106 150	103,67%

Po stronie aktywów największą pozycję (49,67%) stanowią należności od sektora niefinansowego, które na dzień 31.12.2017 r. wyniosły 1 488,5 mln zł, tj. kształtując się na poziomie niższym niż na koniec 2016 roku o 20,5 mln zł. Kolejna co do wielkości grupa to dłużne papiery wartościowe oraz należności od sektora finansowego stanowiące odpowiednio 20,17% oraz 19,13% wartości aktywów.

Po stronie aktywów największy wzrost (o 121,8 mln zł, tj. 26,98%) odnotowały należności od sektora finansowego, kształtując się na koniec 2017 r. na poziomie 573,1 mln zł. Zwiększenie odnotowały również inne aktywa (wzrost o 58,4 mln zł) oraz dłużne papiery wartościowe (wzrost o 42,7 mln zł).

Największy spadek zanotowały akcje i udziały w innych jednostkach, stanowiące wartość 14,6 mln zł, tj. o 45,4 mln zł niższą w porównaniu do końca 2016 r. Zmniejszenie odnotowano również w następujących pozycjach aktywów: kasa, operacje z Bankiem Centralnym (spadek o 26,6 mln zł), należności od sektora niefinansowego (spadek o 20,5 mln zł), rzeczowe aktywa trwałe (spadek o 12,0 mln zł), należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych (spadek o 7,5 mln zł) oraz papiery wartościowe z prawem do kapitału (spadek o 4,3 mln zł).

Według stanu na 31.12.2017 r. rzeczowy majątek trwały wyniósł 33,6 mln zł, natomiast wartości niematerialne i prawne netto ukształtowały się na poziomie 6,2 mln zł i zmniejszyły się o 267 tys. zł.

6.2 Pasywa Banku

L.p.	Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 12.2017/12.2016	Dynamika 12.2017/12.2016
I.	Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3	3	0	100,00%
II.	Zobowiązania od sektora finansowego	2 435	2 990	555	122,79%
III.	Zobowiązania od sektora niefinansowego	2 402 819	2 534 611	131 792	105,48%
IV.	Zobowiązania od sektora instytucji rządowych i samorządowych	200 741	198 677	-2 064	98,97%
V.	Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	100 936	100 944	9	100,01%
VI.	Kapitały własne oraz zobowiązania podporządkowane	124 269	125 049	780	100,63%
VII.	Rezerwy	5 127	15 674	10 547	305,71%
VIII.	Inne pasywa	52 152	8 052	-44 100	15,44%
IX.	Wynik z lat ubiegłych	-557	17 780	18 337	-3192,10%
X.	Wynik finansowy netto	2 568	-7 137	-9 705	-277,92%
	RAZEM pasywa	2 890 493	2 996 643	106 150	103,67%

Po stronie pasywów Banku największy wzrost (o 131,8 mln zł) w porównaniu do końca 2016 r. odnotowano w pozycji zobowiązań wobec sektora niefinansowego. Według stanu na 31.12.2017 r. stanowiły one 84,58% sumy bilansowej Banku.

Na wielkość zobowiązań wobec sektora niefinansowego główny wpływ miał poziom depozytów pozyskanych od osób prywatnych, które na koniec 2017 roku zwiększyły się o 66 mln zł r/r.

Kapitały własne Banku ukształtowały się na poziomie 125,0 mln zł i w porównaniu ze stanem na koniec 2016 r. były wyższe o 780 tys. zł.

W wyniku wdrożenia zmian wynikających z ustawy o rachunkowości oraz Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, w obszarze tworzenia odpisów aktualizujących na należności zagrożone oraz podstaw pomniejszenia tych odpisów, urealniono wynik bieżącego roku oraz zaewidencjonowano wynik z lat ubiegłych w wysokości 17 780 tys. zł.

6.3 Rachunek zysków i strat

Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 12.2017/12.2016	Dynamika 12.2017/12.2016
Wynik z tytułu odsetek	70 892	83 169	12 277	117,32%
Wynik z tytułu prowizji	17 555	17 816	261	101,49%
Przychody z akcji, udziałów i innych papierów wartościowych	107	0	-107	0,00%
Wynik na operacjach finansowych	-327	-5 905	-5 578	18,06%
Wynik z pozycji wymiany	3 286	3 549	263	108,00%
Wynik z działalności bankowej	91 513	98 629	7 116	107,78%
Wynik na pozostałe działalności operacyjnej	8 499	18 568	10 069	218,47%
Koszty działania Banku i amortyzacja	77 705	65 621	-12 084	84,45%
Różnica wartości rezerw i aktualizacji	19 437	54 376	34 939	279,76%
Wynik brutto	2 870	-2 800	-5 670	-
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	302	4 337	4 035	-
Wynik netto	2 568	-7 137	-9 705	-

Podkarpacki Bank Spółdzielczy na koniec 2017 r. zaewidencjonował wynik brutto (stratę) w wysokości (-) 2 800 tys. zł. Po uwzględnieniu podatku dochodowego w kwocie 4,3 mln zł, wynik finansowy netto Banku wyniósł (-) 7,1 mln zł. W porównaniu do końca 2016 roku, zarówno wynik brutto, jak i wynik netto osiągnęły wielkości niższe odpowiednio o 5,7 mln zł oraz 9,7 mln zł.

Wynik odsetkowy Banku za 2017 r. wyniósł 83,2 mln zł i był wyższy od uzyskanego w analogicznym okresie roku ubiegłego o 12,3 mln zł, tj. o 17,32%. Przychody odsetkowe ukształtowały się na poziomie wyższym o 15,2 mln zł, tj. o 14,88%, natomiast koszty odsetkowe wzrosły o 2,9 mln zł, tj. o 9,32%. Na wzrost przychodów z tytułu odsetek największy wpływ miało przede wszystkim zwiększenie przychodów odsetkowych od sektora niefinansowego (o 12,8 mln zł), co było przede wszystkim konsekwencją ujęcia w przychodach odsetkowych odsetek od należności zagrożonych w efekcie wdrożenia zmian ewidencyjno-sprawozdawczych wynikających ze zmian przepisów ustawy o rachunkowości w zakresie likwidacji kategorii przychodów zastrzeżonych oraz wymogów wynikających z Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, w obszarze tworzenia odpisów aktualizujących na należności zagrożone oraz podstaw pomniejszenia tych odpisów. Wyższa dynamika kosztów odsetkowych r/r była przede wszystkim efektem wzrostu kosztów odsetkowych sektora niefinansowego o 2,9 mln zł.

Wynik z tytułu prowizji ukształtował się na poziomie 17,8 mln zł i był wyższy od uzyskanego w analogicznym okresie roku ubiegłego o 261 tys. zł, tj. o 1,49%. Łączne przychody z tytułu opłat i prowizji wyniosły 24,6 mln zł i były o 1,58% wyższe niż przed rokiem, natomiast koszty z tytułu prowizji ukształtowały się na poziomie 6,8 mln zł i w porównaniu do końca 2016 r. były wyższe o 1,81%.

Wynik z pozycji wymiany wyniósł 3,5 mln zł i był wyższy r/r o 263 tys. zł (tj. o 8,0%). Wynik na pozostałej działalności operacyjnej na dzień 31.12.2017 r. wyniósł 18,6 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej na koniec grudnia 2016 r. był wyższy o 10,1 mln zł.

Na koniec 2017 roku koszty działania Banku wraz z amortyzacją ukształtowały się na poziomie 65,6 mln zł i w porównaniu do roku poprzedniego były niższe o 12,1 mln zł, tj. o 15,55% w efekcie realizowanych przez Bank działań optymalizujących.

Różnica wartości rezerw na 31.12.2017 r. wyniosła 54,4 mln zł i w odniesieniu do wartości odnotowanej na koniec 2016 r. uległa zwiększeniu o 34,9 mln zł.

Poniesione przez Podkarpacki Bank Spółdzielczy koszty działania wraz z amortyzacją w podziale na poszczególne grupy przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 12.2017/12.2016	Dynamika 12.2017/12.2016
Koszty działania Banku, z tego:	69 062	59 506	-9 556	86,16%
Koszty wynagrodzeń z ubezpieczeniami i innymi świadczeniami	35 878	31 300	-4 578	87,24%
Koszty rzeczowe	27 369	23 105	-4 264	84,42%
Podatki i opłaty	1 048	1 249	201	119,18%
Koszty związane z BFG i KNF	4 767	3 852	-915	80,81%
Amortyzacja	8 643	6 115	-2 528	70,75%
Koszty działania Banku z amortyzacją	77 705	65 621	-12 084	84,45%

W strukturze kosztów działania Banku wraz z amortyzacją główną pozycję stanowiły koszty wynagrodzeń z narzutami (47,7%) oraz koszty rzeczowe (35,21%).

Koszty wynagrodzeń z ubezpieczeniami i innymi świadczeniami osiągnęły wartość 31,3 mln zł w porównaniu do poniesionych w analogicznym okresie roku ubiegłego były niższe o 4,6 mln zł, tj. o 12,76%, co jest wyrazem realizowanego w poprzednich okresach procesu optymalizacji zatrudnienia. Stan zatrudnienia na dzień 31.12.2017 r. wyniósł 556 osób i uległ zmniejszeniu o 4 osoby wobec stanu na 31.12.2016 r.

Koszty rzeczowe na dzień 31.12.2017 r. wyniosły 23,1 mln zł i zmniejszyły się r/r o 4,3 mln zł, tj. o 15,58%.

W 2017 r. koszty ponoszone na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego osiągnęły poziom 3,7 mln zł i były niższe od kwoty poniesionej w roku poprzednim o 0,8 mln zł, natomiast wpłaty na pokrycie kosztów nadzoru nad bankami (KNF) wyniosły 194 tys. zł i były niższe r/r o 99 tys. zł. Koszty amortyzacji ukształtowały się na poziomie 6,1 mln zł i w porównaniu do końca 2016 roku były niższe o 2,5 mln zł, tj. o 29,25%.

Na dzień 31.12.2017 r. odnotowano spadek kosztów ogółem na skutek m. in. zmniejszenia kosztów wynagrodzeń z ubezpieczeniami i innymi świadczeniami (spadek o 4,6 mln zł), kosztów rzeczowych (spadek o 4,3 mln zł), kosztów ponoszonych na BFG oraz KNF (spadek o 915 tys. zł) oraz amortyzacji (spadek o 2,5 mln zł).

6.4 Fundusze własne Banku

Według stanu na 31.12.2017 r. fundusze własne Banku wyniosły 177 347 tys. zł.

Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku za 2017 rok

Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 12.2017/12.2016	Dynamika 12.2017/12.2016
Kapitał TIER I, w tym:	103 951	108 346	4 395	104,23%
Kapitał podstawowy TIER I, w tym:	97 790	103 336	5 546	105,67%
Opłacone instrumenty kapitałowe	19 491	21 153	1 662	108,53%
Fundusz rezerwowy (zasobowy)	52 828	54 840	2 012	103,81%
Strata (wartość pomniejszająca)	-557	-7 137	-6 580	-
Fundusz ogólnego ryzyka	1 295	1 295	0	100,00%
Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale podstawowym TIER I podlegających zasadzie praw nabytych	47 685	47 678	-7	99,99%
Fundusz udziałowy	19 491	21 153	1 662	108,53%
Fundusz z aktualizacji wyceny	47 685	47 678	-7	99,99%
<i>Pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I, w tym:</i>	22 952	14 493	-8 459	63,14%
Pomniejszenie WNP w okresie przejściowym (PB Art. 171a ust.3.)	3 878	4 957	1 079	127,82%
Pomniejszenia funduszu z aktualizacji wyceny w okresie przejściowym	19 074	9 536	-9 538	49,99%
Niezrealizowane straty/zyski z instrumentów kapitałowych	0	0	0	-
Kapitał dodatkowy TIER I, w tym:	6 161	5 009	-1 152	81,30%
Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale podstawowym TIER I podlegających zasadzie praw nabytych (Obligacje długoterminowe)	8 746	6 248	-2 498	71,44%
Pomniejszenie WNP w okresie przejściowym (PB Art. 171a ust. 3)	2 585	1 239	-1 346	47,93%
Kapitał TIER II, w tym:	74 322	69 002	-5 320	92,84%
Pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II	0	0	0	-

Inne pozycje bilansu zaliczone w poczet funduszy własnych (obligacje długoterminowe)	73 324	68 003	-5 321	92,74%
Obligacje serii PBS1021	23 000	23 000	0	100,00%
Amortyzacja	1 083	5 681	4 598	-
Obligacje serii PBS1024	11 504	11 504	0	100,00%
Obligacje serii PBS0523	25 000	25 000	0	100,00%
Obligacje serii PBS0225	8 280	8 280	0	100,00%
Obligacje serii PBS0222	4 000	4 000	0	100,00%
Amortyzacja	0	723	723	-
Obligacje serii PBS0325	2 623	2 623	0	100,00%
Kwota rezerwy ogólnej z tytułu ryzyka kredytowego	998	998	0	100,00%
Fundusze własne	178 273	177 347	-926	99,48%
Całkowity wymóg kapitałowy	133 451	131 392	-2 059	98,46%
Współczynnik kapitału podstawowego TIER I	5,86%	6,29%	0,43 pp.	-
Współczynnik kapitału TIER I	6,23%	6,60%	0,37 pp.	-
Łączny współczynnik kapitałowy	10,69%	10,80%	0,11 pp.	-

Według stanu na 31.12.2017 r. fundusze własne Banku wyniosły 177,3 mln zł i uległy zmniejszeniu w porównaniu do grudnia 2016 r. o 926 tys. zł. W rachunku funduszy własnych uwzględniono pomniejszenie z tytułu straty odnotowanej za 2017 rok w wysokości (-) 7 137 tys. zł netto. Kapitał Tier I w porównaniu do ubiegłego roku odnotowywał wzrost w wysokości 4 395 tys. zł.

W I półroczu 2017 r., w ramach realizacji uchwały Zebrania Przedstawicieli dokonano podziału nadwyżki bilansowej za 2016 rok obrotowy, tj. na fundusz zasobowy przeznaczono kwotę 2,0 mln zł, na pokrycie straty z lat ubiegłych 0,6 mln zł.

W 2017 roku Bank uwzględniał w kapitale Tier I fundusz z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych zaliczonych do portfela dostępnego do sprzedaży (37,8 mln zł), który na podstawie przepisów przejściowych był możliwy do zaliczenia w kwocie wyższej o 9,4 mln zł w porównaniu z grudniem 2016 roku.

Całkowity wymóg kapitałowy wyniósł 131,4 mln zł i był niższy w porównaniu do grudnia 2016 roku o 2,1 mln zł z uwagi na niższy o 1,9 mln zł wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oraz niższy o 0,2 mln zł wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego. Spadek wymogu kapitałowego jest efektem realizowanych przez Bank działań dot. przebudowy struktury aktywów ważonych ryzykiem w celu zapewnienia niższej absorpcji kapitału.

Z uwagi na powyższe zmiany, łączny współczynnik kapitałowy oraz współczynnik kapitału Tier 1 ukształtowały się na koniec grudnia 2017 r. na wyższym poziomie w porównaniu do wartości uzyskanych w 2016 roku (odpowiednio o 0,11 pp. i 0,37 pp.).

6.5 Inwestycje kapitałowe oraz aktywa trwałe finansowe

L.p.	Wyszczególnienie (w tys. zł)	Rodzaj papieru wartościowego	Wartość bilansowa		Zmiana 12.2017/12.2016
			31.12.2016	31.12.2017	
Udziały lub akcje w innych jednostkach					
w instytucjach finansowych:					
1.	BPS S.A.	akcje	7 709	8 209	500
2.	BS Limanowa	udziały	0	0	0
3.	Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych	udziały	0,5	0	-0,5
4.	Partner Sp. z o.o.	udziały	6 163	6 346	183
RAZEM			13 873	14 555	682
w pozostałych jednostkach:					
1.	Sanocka Spółdzielnia Mieszkaniowa	udziały	0,2	0	-0,2
2.	CARMINE INVESTMENTS Sp. z o.o.	udziały	0	0	0
3.	PBS IP Sp. z o.o.	udziały	46 081	5	-46 076
4.	Lotnicze Zakłady Produkcyjno – Naprawcze AERO – KROS Sp. z o.o.	udziały	0	0	0
5.	CIARKO PBSBANK Sp. z o.o.	udziały	0	0	0
6.	STS S.A.	udziały	0	0	0
RAZEM			46 081	5	-46 076
Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe					
1.	Fundusze inwestycyjne INV FIZ	certyfikaty inwestycyjne	0	0	0
2.	ZM Ropczyce	akcje	1 342	0	-1 342
3.	P.A. Nova S.A.	akcje	735	0	-735
4.	PBS Finanse S.A.	akcje	17 922	15 665	-2 257
5.	Żywiecka Fabryka Sprzętu Medycznego FAMED S.A.	akcje	0	0	0
6.	CARMINE INVESTMENTS Sp. z o.o.	akcje	47 399	47 391	-8
RAZEM			67 398	63 056	-4 342
Dłużne papiery wartościowe					
1.	Bony pieniężne NBP	bony	561 808	604 501	42 693
2.	Obligacje skarbowe WZ 0117	obligacje	0	0	0

RAZEM	561 808	604 501	42 693
--------------	----------------	----------------	---------------

6.6 Podstawowe wskaźniki

L.p.	Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 12.2017/12.2016
I.	Wskaźnik rentowności (zysk brutto/przychody ogółem)	1,33%	-1,01%	-2,34 pp.
II.	Zwrot na aktywach ROA – netto	0,09%	-0,24%	-0,33 pp.
III.	Zwrot na kapitale ROE – netto	3,69%	-7,53%	-11,22 pp.
IV.	Wskaźnik poziomu kosztów (koszty ogółem/przychody ogółem)	98,67%	101,01%	2,34 pp.
V.	Wskaźnik C/I	78,11%	55,99%	-22,12 pp.
VI.	Jakość portfela kredytowego	21,87%	22,84%	0,97 pp.

6.7 Dodatkowe informacje finansowe

1) Baza depozytowa

L.p.	Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 12.2017/12.2016	Dynamika 12.2017/12.2016
I.	Zobowiązania wobec sektora finansowego	2 434	2 992	558	122,93%
II.	Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	2 395 819	2 528 886	133 067	105,55%
1.	Zobowiązania wobec przedsiębiorstw i spółek państwowych	2 785	2 982	197	107,07%
2.	Zobowiązania wobec przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni	326 091	361 655	35 564	110,91%
3.	Zobowiązania wobec przedsiębiorców indywidualnych	95 459	108 571	13 112	113,74%
4.	Zobowiązania wobec rolników indywidualnych	56 354	63 663	7 309	112,97%
5.	Zobowiązania wobec osób prywatnych	1 854 448	1 920 701	66 253	103,57%
6.	Zobowiązania wobec instytucji niekomercyjnych	60 682	71 314	10 632	117,52%
III.	Zobowiązania wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych	200 721	198 587	-2 134	98,94%

RAZEM (I+II+III)	2 598 974	2 730 465	131 491	105,06%
-------------------------	-----------	-----------	---------	---------

Według stanu na 31.12.2017 r. wartość zobowiązań wobec sektora finansowego, niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych wyniosła 2 730,5 mln zł i w porównaniu do końca grudnia 2016 r. zwiększyła się o 131,5 mln zł. Głównym źródłem finansowania działalności operacyjnej Banku są środki pozyskane od osób prywatnych. Na koniec 2017 r. wyniosły one 1 920,7 mln zł i stanowiły 70,37% zobowiązań ogółem Banku.

Depozyty i inne zobowiązania wobec sektora niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych na koniec grudnia 2017 roku wyniosły 2 727,5 mln zł i w odniesieniu do grudnia 2016 roku wzrosły o 130,9 mln zł.

2) Działalność kredytowa

L.p.	Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 12.2017/12.2016	Dynamika 12.2017/12.2016
I.	Należności od sektora finansowego	37 043	28 471	-8 572	76,86%
II.	Należności od sektora niefinansowego	1 541 364	1 564 674	23 310	101,51%
1.	Należności od przedsiębiorstw i spółek państwowych	7 377	6 426	-951	87,11%
2.	Należności od przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni	814 072	768 284	-45 788	94,38%
3.	Należności od przedsiębiorców indywidualnych	137 264	124 806	-12 458	90,92%
4.	Należności od rolników indywidualnych	11 674	8 703	-2 971	74,55%
5.	Należności od osób prywatnych	551 563	639 720	88 157	115,98%
6.	Należności od instytucji niekomercyjnych	19 414	16 735	-2 679	86,20%
III.	Należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych	53 527	45 961	-7 566	85,87%
	RAZEM (I+II+III)	1 631 934	1 639 106	7 172	100,44%

Kredyty ogółem wzrosły r/r o 7,2 mln zł, tj. o 0,44% z uwagi na istotny wzrost kredytów udzielonych osobom prywatnym.

Spadek akcji kredytowej nastąpił przede wszystkim w sektorze przedsiębiorstw, co było konsekwencją przyjętej polityki kredytowej ukierunkowanej na zmianę struktury portfela kredytowego w kierunku ograniczenia zaangażowania w duże ekspozycje kredytowe i wzrostu obsługi klientów detalicznych, ale także z uwagi na bardziej ostrożnościowe podejście do oceny ryzyka.

Zmniejszenie obliga kredytowego odnotowano także w sektorze podmiotów instytucjonalnych, tj. w sektorze finansowym (o 8,6 mln zł) i w sektorze instytucji rządowych i samorządowych (o 7,6 mln zł).

Znaczący przyrost kredytów wystąpił w segmencie osób prywatnych, które wzrosły r/r o 88,2 mln zł, tj. o 15,98%. Udział tej pozycji w strukturze portfela kredytowego uległ zwiększeniu z 33,8% w 2016 roku do 39,03% na koniec 2017 r., tj. o 5,23 pp.

W układzie podmiotowym najwyższa koncentracja należności dotyczyła przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i stanowiła 46,87% portfela kredytowego ogółem, tj. mniej o 3,01 pp. niż przed rokiem.

Portfel kredytowy Banku wg kategorii ryzyka (w wartości nominalnej):

L.p.	Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 12.2017/12.2016	Dynamika 12.2017/12.2016
I.	Kredyty ogółem	1 631 934	1 639 106	7 172	100,44%
1.	w sytuacji normalnej	1 005 926	1 054 056	48 130	104,78%
2.	pod obserwacją	269 038	210 748	- 58 290	78,33%
3.	w sytuacji zagrożonej, w tym:	356 970	374 302	17 332	104,86%
3.1.	poniżej standardu	81 799	54 510	- 27 289	66,64%
3.2.	wątpliwe	75 187	61 793	- 13 394	82,19%
3.3.	stracone	199 984	257 999	58 015	129,01%
II.	Wskaźnik jakości portfela kredytowego	21,87%	22,84%	0,97 pp.	-

Na koniec 2017 roku kredyty zagrożone wyniosły 374,3 mln zł i w porównaniu do grudnia 2016 roku zwiększyły się o 17,3 mln zł. Na dzień 31.12.2017 r. wskaźnik udziału należności zagrożonych w kredytach ogółem wyniósł 22,84% i w porównaniu do 31.12.2016 r. zwiększył się o 0,97 pp.

Powyższa zmiana była wynikiem wzrostu kredytów zagrożonych przedsiębiorstw i spółek prywatnych i spółdzielni.

W strukturze kredytów zagrożonych znacząco zwiększył się udział należności w sytuacji straconej (wzrost r/r o 12,9 pp.) przy niższym o 8,3 pp. udziale kredytów w sytuacji poniżej standardu oraz niższym o 4,6 pp. udziale kredytów wątpliwych.

Poziom pokrycia kredytów i innych należności rezerwami i odpisami aktualizującymi według wartości nominalnej wyniósł na dzień 31.12.2017 r. 31,72%.

Poprawa jakości i struktury portfela kredytowego oraz obniżenie poziomu ryzyka kredytowego jest głównym założeniem realizowanym przez Bank w oparciu o wytyczne Programu Postępowania Naprawczego na lata 2016-2020.

3) Udzielone gwarancje

Podkarpacki Bank Spółdzielczy na dzień 31.12.2017 r. posiadał 419 czynnych gwarancji udzielonych w łącznej kwocie 23 294,38 tys. zł.

6.8 Uwarunkowania realizacji wyniku finansowego w 2017 roku

Poziom wykonania wyniku finansowego Banku, pomimo zbieżnej z założeniami ścieżki budowy wyniku na działalności bankowej i ograniczenia kosztów działania wynikał przede wszystkim z czynników związanych z koniecznością utworzenia w roku 2017 rezerw i odpisów aktualizujących na należności, co wpłynęło na uzyskanie ujemnego wyniku finansowego za 2017 r.

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na poziom uzyskanego wyniku finansowego był także wygenerowany wynik z pozostałej działalności operacyjnej – ujęcie jednorazowej pozycji przychodowej w wysokości 14 821 tys. zł. Ponadto, wynik finansowy Banku na koniec 2017 roku uwzględniał zmianę przepisów ustawy o rachunkowości w zakresie likwidacji kategorii przychodów zastrzeżonych oraz wymogów wynikających z Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, w obszarze tworzenia odpisów aktualizujących na należności zagrożone oraz podstaw pomniejszenia tych odpisów, co skutkowało m.in. ujęciem odsetek od należności zagrożonych w przychodach odsetkowych na koniec 2017 r.

Bank na koniec 2017 r. uzyskał zbieżny z założeniami PPN poziom wyniku na działalności bankowej, uzyskał także korzystny efekt w postaci istotnego ograniczenia kosztów działania. Bank zamierza intensyfikować działania mające na celu optymalizację przychodów z podstawowej działalności bankowej. Poprawa efektywności działania jest jednym z kluczowych obszarów przewidzianych do realizacji w ramach programu Naprawczego Banku na lata 2016-2020.

7. Zarządzanie ryzykiem

7.1 Podstawowe zasady i struktura zarządzania ryzykiem

Przyjęte przez Zarząd Banku i zatwierdzone przez Radę Nadzorczą strategie i polityki zarządzania poszczególnymi kategoriami ryzyka, dostosowane do profilu działania Banku, są jednym z kluczowych elementów zrównoważonego i bezpiecznego rozwoju Banku.

Bank posiada zorganizowany system zarządzania ryzykiem, mający na celu efektywny i kompleksowy proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania i raportowania ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka oraz określający zakres kompetencji i odpowiedzialności uczestników tego procesu. W 2017 roku Bank stosował zaimplementowane wcześniej metody zarządzania ryzykiem dostosowując je do zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych oraz wymogów legislacyjnych.

Szczególne znaczenia nabierały działania wynikające z konieczności kontynuacji zaleceń pionspekcyjnych zmierzających do poprawy jakości zarządzania ryzykiem oraz poprawiające bezpieczeństwo funkcjonowania Banku, głównie w obszarze ryzyka kredytowego, adekwatności kapitałowej oraz efektywności działania, w ramach których dokonano między innymi: przeglądu i aktualizacji strategii, polityk oraz instrukcji służbowych zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykami pokrewnymi zidentyfikowanymi i uznanymi za istotne w Banku, metodologii oceny i monitorowania ryzyk, weryfikacji obowiązujących limitów ostrożnościowych, przeglądu i aktualizacji systemu informacji zarządczej, procesu kredytowania i działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych, dostosowania struktury organizacyjnej i podziału kompetencji, organizacji systemu kontroli wewnętrznej.

Ponadto, w analizowanym okresie, Bank dążył do ograniczenia negatywnego wpływu zmian rynkowych na wyniki finansowe i kapitał, przy równoczesnym utrzymaniu atrakcyjności i konkurencyjności oferty produktowej.

7.2 Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Ryzyko kredytowe - ryzyko potencjalnej straty z tytułu niewykonania zobowiązania w określonym w umowie terminie przez klienta lub kontrahenta; ryzyko to wpływa w sposób najbardziej istotny na działalność Banku, ponieważ niespłacenie udzielonych należności wiąże się z poniesieniem przez Bank ewentualnych dużych strat.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i wartości portfela kredytowego, równocześnie cechującego się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych. W celu osiągnięcia długofalowych zamierzeń w zakresie ryzyka kredytowego, w Banku badaniu poddaje się czynniki ryzyka zmian makroekonomicznych oraz ryzyka rezydualnego.

W ramach realizacji zapisów Polityki kredytowej oraz szczegółowych regulacji wewnętrznych Bank zarządza:

- 1) ryzykiem kredytowym,
- 2) ryzykiem koncentracji,
- 3) ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 4) ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 5) ryzykiem rezydualnym,
- 6) ryzykiem inwestycji kapitałowych.

Bank nie był znacząco zaangażowany w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie oraz detaliczne ekspozycje kredytowe.

Bank identyfikuje podwyższone ryzyko w zakresie jakości portfela kredytowego oraz wskaźników adekwatności kapitałowej, realizując jednocześnie działania mające na celu poprawę sytuacji w powyższych obszarach, według założeń Programu Postępowania Naprawczego na lata 2016-2020.

W 2017 r. Bank uzyskiwał mniej korzystne niż sektor bankowy relacje wskaźników kapitałowych oraz wskaźników charakteryzujących jakość portfela kredytowego - zarówno w przypadku przedsiębiorstw, jak i w odniesieniu do gospodarstw domowych.

Wskaźniki określające apetyt na ryzyko kredytowe w 2017 roku wykazywały przekroczenia głównie w obszarze jakości kredytowej oraz limitów określających skalę działalności kredytowej w obszarze ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.

Wskaźniki ograniczające ryzyko koncentracji zaangażowań i zaangażowań kapitałowych wynikające z „Instrukcji zasady ustalania i monitorowania limitów koncentracji zaangażowań i zaangażowań kapitałowych w PBS” w 2017 roku wykazywały przekroczenia, w tym w obszarze dotyczącym limitów koncentracji dużych ekspozycji kredytowych.

Bank w ramach realizacji Programu Postępowania Naprawczego rozpoczął działania mające na celu ograniczenie ryzyka kredytowego dot. poprawy jakości i struktury portfela, ograniczenia ryzyka koncentracji dużych zaangażowań oraz optymalizacji procesu kredytowania i zarządzania wierzytelnościami trudnymi. Do podstawowych działań mających na celu minimalizację ryzyka kredytowego należy zaliczyć:

- 1) dywersyfikację struktury przedmiotowej i podmiotowej portfela, poprzez:
 - a) zmniejszeniu jednostkowych ekspozycji dla nowo udzielanych transakcji,
 - b) stopniowym ograniczaniu udziału dużych ekspozycji w portfelu,
 - c) skróceniu średniego terminu wymagalności portfela kredytowego,
 - d) zwiększeniu efektywności działań w obszarze restrukturyzacji,

- e) zwiększeniu udziału kredytów udzielanych w konsorcjum w portfelu kredytowym Banku.
- 2) analizę struktury portfela w celu wczesnej identyfikacji zagrożeń wynikających z nadmiernych zaangażowań i wprowadzanie stosownych ograniczeń (szczególny nadzór i wzmożony monitoring ekspozycji, powyżej kwoty łącznego zaangażowania 1 mln zł, klasyfikowanych w kategoriach zagrożonych),
 - 3) zmniejszenie przeciętnego, akceptowalnego poziomu ryzyka dla nowych ekspozycji kredytowych,
 - 4) zwiększenie skuteczności monitoringu, w tym wprowadzenie listy obserwacyjnej dla ekspozycji o zidentyfikowanym podwyższonym ryzyku kredytowym oraz większa intensyfikacja działań z zakresu tzw. miękkiej windykacji dla ekspozycji z terminem przeterminowania nie dłuższym niż 90 dni,
 - 5) intensyfikację oraz zwiększenie efektywności działań w obszarze restrukturyzacji i windykacji,
 - 6) wzmacnianie centralnego nadzoru i monitoringu ekspozycji kredytowych oraz zmiany w procesie kredytowania,
 - 7) wykorzystywanie informacji o klientach Banku z innych dostępnych systemów,
 - 8) zmiana procesu kredytowania oraz nadzór nad czynnościami wykonywanymi w toku procesu kredytowania, mający na celu weryfikację sprawności działania mechanizmów kontrolnych (obejmujący m. in.: proces przestrzegania wewnętrznych aktów normatywnych, procedur, kompetencji, itp.) oraz wzmacnianie centralnego nadzoru i monitoringu ekspozycji kredytowych,
 - 9) poprawa efektywności procesu decyzyjnego, wyeliminowanie obszarów o niejasnej odpowiedzialności oraz automatyzacja procesów biznesowych – rozumianych jako obsługa klienta,
 - 10) prowadzenie aktywnej polityki szkoleń, także w formie bieżącego instruktażu,
 - 11) określenie kluczowych obszarów zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie, które są monitorowane przez Zarząd Banku.

Bank posiada zaangażowania kapitałowe w pakiety akcji poza sektorem finansowym oraz w akcje Banku Zrzeszającego. W portfelu inwestycyjnym Banku występują zaangażowania w podmiotach zależnych i współzależnych. Szczegółowa informacja dotycząca portfela inwestycji kapitałowych Banku została zamieszczona w Rozdziale 6.5.

Bank, zgodnie z założeniami Programu Postępowania Naprawczego, w 2017 roku kontynuował działania mające na celu zmniejszenie zaangażowania w inwestycje kapitałowe poprzez sprzedaż części składników majątku. Ponadto, w analizowanym okresie występowały korzystne zmiany świadczące o realizacji przez Bank przyjętych celów dot.: kontynuacji zmian struktury portfela kredytowego, zmiany struktury aktywów ważonych ryzykiem, ograniczenia ryzyka koncentracji zaangażowań. Do głównych obszarów zarządzania ryzykiem kredytowym wymagających poprawy należy zaliczyć: zmniejszenie poziomu kredytów z utratą wartości i ograniczenie wskaźników jakościowych, dalsze ograniczenie absorpcji kapitału i poprawa współczynników kapitałowych, wzrost skuteczności działań windykacyjno – restrukturyzacyjnych.

W 2017 roku Bank zanotował negatywne zmiany w zakresie jakości portfela kredytowego i jego struktury oraz istotne skutki materializacji ryzyka kredytowego w postaci utworzenia rezerw celowych na należności zagrożone.

7.3 Zarządzanie ryzykiem rynkowym i ryzykiem płynności i finansowania

Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe – ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w rezultacie wrażliwości na zmienność parametrów rynkowych (cen na rynku); w przypadku Banku, ze względu na niską skalę prowadzonej działalności handlowej, ogranicza się w praktyce głównie do ryzyka walutowego oraz ryzyka stopy procentowej.

Ryzyko stopy procentowej – część ryzyka rynkowego, ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w konsekwencji wrażliwości na zmiany stóp procentowych. Ryzyko to wynika z:

- a) niedopasowania terminów zmiany oprocentowania aktywów, pasywów oraz pozycji pozabilansowych (ryzyko terminów przeszacowania),
- b) zmian w relacjach między krzywymi dochodowości, które wpływają na ustalanie oprocentowania instrumentów znajdujących się w portfelu banku i powodują zmiany relacji pomiędzy oprocentowaniem tych instrumentów (ryzyko bazowe),
- c) zmieniających się relacji między oprocentowaniem dla poszczególnych terminów zapadalności/wymagalności krzywej dochodowości (ryzyko zmiany kształtu krzywej dochodowości),
- d) opcji związanych z oprocentowaniem, zawartych w produktach bankowych np. opcja wcześniejszej spłaty (ryzyko opcji).

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest minimalizacja ryzyka związanego z możliwością wystąpienia niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych i negatywnym wpływem tych zmian na wynik finansowy Banku oraz maksymalizacja marży odsetkowej w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych.

Do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej, jak również może dodatkowo wykorzystywać inne metody, np. badania symulacyjne wpływu zmian stóp procentowych na przychody odsetkowe, koszty odsetkowe i w konsekwencji na zmiany wyniku odsetkowego. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej obejmuje wszystkie oprocentowane pozycje bilansowe i pozabilansowe i koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym, na kontroli ryzyka opcji klienta, oraz na analizie zmian w zakresie krzywej dochodowości i ewentualnego wpływu tych zmian na wynik odsetkowy.

Ekspozycja Banku na ryzyko stopy procentowej na dzień 31 grudnia 2017 roku składała się głównie z narażenia na ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów oraz ryzyka bazowego i w ocenie Banku kształtowała się na podwyższonym poziomie.

Według stanu na koniec 2017 r. w strukturze aktywów oprocentowanych 51,3% stanowiły aktywa zależne od stawek rynku międzybankowego (głównie WIBOR), aktywa zależne od stopy Banku stanowiły 18,0%, natomiast aktywa oparte na stawce redyskonto 30,7% aktywów. W pasywach środki z oprocentowaniem zależnym od stawek rynkowych stanowiły 15,2%, pasywa z oprocentowaniem zależnym od decyzji Zarządu skupiały 84,8% pasywów oprocentowanych. W strukturze aktywów nastąpił wzrost udziału pozycji opartych na stawce Redyskonta oraz Wibor, w przypadku pasywów odnotowano zwiększenie udziału pozycji opartych na stopie Banku.

W perspektywie roku wynik odsetkowy był wrażliwy na spadek stóp procentowych. Potencjalne obniżenie stóp procentowych o 2 pp. (test warunków skrajnych) spowodowałoby zmianę dochodu z tytułu ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego łącznie w wysokości -27 077,6 tys. zł, co stanowi 15,3% funduszy własnych na 31.12.2017 r.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym jest dążenie do pełnego zaspokojenia potrzeb klientów w zakresie obsługi dewizowej, stałe zwiększanie obrotu dewizowego przy stałym wzroście przychodów z tytułu wymiany, utrzymując całkowitą pozycję walutową na poziomie nie powodującym konieczności utrzymywania regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.

W celu ograniczenia ryzyka walutowego wynikającego z utrzymywania pozycji w walutach obcych, w Banku funkcjonuje:

- limit VAR (LVAR) stanowiący maksymalny akceptowany przez Bank poziom limit VAR (LVAR) stanowiący maksymalny akceptowany przez Bank poziom VAR,
- limit pozycji walutowej całkowitej Banku (LPC),
- nocny limit wysokości pozycji walutowej netto dla poszczególnych walut odpowiadający sumie operacji otwartych i niezamkniętych na koniec danego dnia roboczego w każdej walucie obcej oddzielnie (LN).

Na dzień 31 grudnia 2017 r. obowiązywał limit na pozycję walutową całkowitą w wysokości 0,6% funduszy własnych Banku, natomiast limity na pozycje walutowe netto dla poszczególnych walut obcych wynosiły:

- 1) Limit na pozycję walutową netto w USD - 50 000 USD
- 2) Limit na pozycję walutową netto w EUR - 150 000 EUR
- 3) Limit na pozycję walutową netto w CHF - 20 000 CHF
- 4) Limit na pozycję walutową netto w GBP - 25 000 GBP
- 5) Limit na pozycję walutową netto w NOK - 50 000 NOK
- 6) Limit na pozycję walutową netto w CAD - 10 000 CAD
- 7) Limit na pozycję walutową netto w DKK - 50 000 DKK
- 8) Limit na pozycję walutową netto w SEK - 50 000 SEK
- 9) Limit na pozycję walutową netto w CZK - 50 000 CZK
- 10) Limit na pozycję walutową netto w AUD - 10 000 AUD
- 11) Limit na pozycję walutową netto w HUF - 250 000 HUF

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego Bank oblicza metodą podstawową. W 2017 Bank nie przekraczał ogólnego poziomu ryzyka określonego przez ww. limity. Relacja pozycji walutowej całkowitej w odniesieniu do funduszy Banku (0,07% na ostatni dzień roboczy grudnia 2017 roku, max. 0,27% w całym 2017 roku) nie powodowała konieczności tworzenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego. Z uwagi na skalę działalności walutowej oraz uzyskane parametry, generowane ryzyko nie stanowi zagrożenia dla funkcjonowania Banku i kształtuje się na niskim poziomie.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy wykonywał operacje walutowe obciążone ryzykiem kursowym, takie jak: polecenia wypłaty w obrocie dewizowym na dobro i w ciężar rachunków złotych, operacje przewalutowania z rachunków walutowych na rachunki złote oraz z rachunków złotych na rachunki walutowe, a także operacje wymiany kantorowej w kasach Banku.

Poszczególne oddziały Banku prowadzące obsługę dewizową informowały na bieżąco komórkę zarządzającą ryzykiem walutowym o znaczących operacjach mających wpływ na pozycję walutową. Komórka zarządzająca ryzykiem walutowym każdorazowo reaguje na zmiany pozycji walutowej dopasowując jej wielkość do aktualnego i prognozowanego zapotrzebowania na walutę, bieżącej i prognozowanej sytuacji na rynku walutowym. Wyżej wymienione działania mają na celu uzyskanie optymalnej relacji: osiągnięty zysk do ponoszonego ryzyka.

Na koniec 2017 roku osiągnięto ze zrealizowanych różnic kursowych wynik w wysokości 3 548 654,30 zł wobec 3 286 190,79 zł przed rokiem.

W Banku na dzień 31 grudnia 2017 r. wystąpiło ryzyko walutowe związane z udzieleniem kredytów walutowych na kwotę: 12 858 338,65 EUR oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych,

w tym linii kredytowych w rachunku kredytowym na kwotę 16 700 EUR, gwarancji na kwotę 625 070 EUR).

Ryzyko płynności/finansowania

Ryzyko płynności – zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat.

Ryzyko finansowania - część ryzyka płynności, będąca zagrożeniem niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej, skutkujące rzeczywistym lub potencjalnym ryzykiem niewywiązania się przez bank z zobowiązań finansowych, takich jak płatności i zabezpieczenia, w momencie ich wymagalności w perspektywie średnio- i długoterminowej, bądź w całości, bądź związane z koniecznością poniesienia nieakceptowalnych kosztów finansowania.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania płynnością jest zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej poprzez utrzymywanie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów mające na celu zapewnienie zdolności do terminowego wywiązania się z bieżących i przyszłych zobowiązań oraz osiągnięcie założonej rentowności, stałego i rosnącego wyniku finansowego.

W Banku obowiązuje system limitów płynnościowych mających na celu kształtowanie odpowiednich relacji pomiędzy składnikami bilansowymi i pozabilansowymi w celu osiągnięcia optymalnego wyniku finansowego, przy jednoczesnym utrzymaniu płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej z zachowaniem nadzorczych miar płynności.

Podstawą polityki Banku w zakresie płynności jest utrzymywanie portfela aktywów płynnych oraz wzrost stabilnych źródeł finansowania, w szczególności stabilnej bazy depozytowej osób prywatnych. Podstawową metodą pomiaru ryzyka jest luka płynności, tj. zestawienie urealnionych terminów płatności aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych, sporządzane przez Bank na koniec miesiąca. Aktywa i pasywa są grupowane według podobnej charakterystyki oraz rozdzielane do przedziałów czasowych według wartości bilansowej i terminów zapadalności/wymagalności, zgodnie z zasadami urealniania poszczególnych kategorii, przyjętymi przez Bank.

Bank posiada również narzędzie w postaci planów awaryjnych, określających tryb zarządzania kryzysami płynności, łącznie z procedurami mającymi uzupełnić braki przepływów pieniężnych w sytuacjach awaryjnych. Plany awaryjne, stanowiące integralną część procesu zarządzania płynnością, określają podział kompetencji i odpowiedzialności poszczególnych osób i komórek organizacyjnych zarówno na etapie identyfikacji symptomów sytuacji awaryjnej, a także w momencie jej wystąpienia.

Oprócz limitów ostrożnościowych, analizie i kontroli podlegają wskaźniki M1-M4 wynikające z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 roku z późn. zm. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności:

- Luka płynności krótkoterminowej (M1),
- Współczynnik płynności krótkoterminowej (M2),
- Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (M3),
- Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi (M4).

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wykorzystanie zarówno nadzorczych miar płynności jak i wskaźnika LCR, określających dopuszczalny poziom ryzyka płynności w Banku, kształtował się zgodnie z ustalonymi i obowiązującymi normami: luka płynności krótkoterminowej ukształtowała się na poziomie 598 837,90 tys. zł, współczynnik płynności krótkoterminowej uzyskał wartość 2,45, współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi został zrealizowany na poziomie 1,26, współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami

własnymi i środkami obcymi stabilnymi ukształtował się na poziomie 1,30. Wskaźnik LCR uzyskał wartość 293%.

Posiadane przez Bank rezerwy płynności na koniec 2017 roku stanowiły 33,76% sumy bilansowej netto. W strukturze aktywów płynnych występują pozycje charakteryzujące się wysoką płynnością z dominującym udziałem portfela bonów pieniężnych.

Do rezerw płynności Bank zaliczał na datę sprawozdania otrzymane zobowiązanie pozabilansowe z tytułu przyznanego przez Bank Zrzeszający (w ramach limitu zaangażowania) kredytu stabilizacyjnego w kwocie 165 mln zł. Ponadto, Bank posiadał także limit debetowy w wys. 56,2 mln zł i limit lokacyjny w kwocie 20 mln zł.

W 2017 r. i obecnie nie występuje zagrożenie utraty płynności płatniczej Banku. Działalność Podkarpackiego Banku Spółdzielczego opiera się na stabilnych źródłach finansowania, a główne źródło finansowania aktywów stanowi baza depozytowa, która skupia 70,4% depozytów osób prywatnych.

Zarządzanie płynnością bieżącą

Zarządzanie płynnością bieżącą Banku oparte było o przyjęte i obowiązujące w Banku zasady zarządzania tym obszarem działalności określone w Instrukcji Służbowej Zasady zarządzania ryzykiem płynności bieżącej w Podkarpackim Banku Spółdzielczym. Zarządzanie i analiza danych miała na celu zapewnienie płynności, ograniczenie ryzyka działalności Banku oraz uzyskanie dobrego wyniku finansowego na przeprowadzanych operacjach, jak i na całej działalności Banku, a także zapewnienie dobrej organizacji pracy i poczucia bezpieczeństwa klientów Banku.

Działalność Banku analizowana była każdego dnia, począwszy od środków w kasach, poprzez środki na rachunkach bankowych, wpływy środków na rachunki, zapotrzebowania na kredyty, wpływy depozytów, likwidacja depozytów itp. Codzienna analiza pozwoliła na zapewnienie płynnej obsługi klientów i ograniczenie związanego z tym ryzyka.

W roku 2017 Bank utrzymywał środki na rachunku rezerwy obowiązkowej, których średnia arytmetyczna na każdy dzień danego miesiąca zgodna była ze sporządzaną co miesiąc „Deklaracją w sprawie wysokości rezerwy obowiązkowej banku”.

Analizując wysokość stóp procentowych na rynku międzybankowym środki na rachunku rezerwy wykorzystywano w następujący sposób:

- utrzymanie zadeklarowanej kwoty,
- dokonywanie bieżących rozliczeń pieniężnych,
- gromadzenie wolnych środków w przypadku niskich stawek na rynku międzybankowym,
- inwestowanie celem założenia depozytu w przypadku atrakcyjnych stawek na rynku międzybankowym.

Po ustaleniu poziomu środków w danym dniu oraz po zaplanowaniu potrzeb i nadwyżek na kolejne dni ustalano tzw. wolne środki, które lokowane były w formie lokat na rynku międzybankowym.

W ostatnim dniu tygodnia w oparciu o prognozy zapotrzebowania na środki na kolejny tydzień, dokonywano inwestycji w 7-dniowe bony pieniężne. Na dzień 31 grudnia 2017 r. Bank posiadał w portfelu bony pieniężne NBP o wartości 604 501 tys. zł według wartości bilansowej.

7.4 Zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz ryzykami pokrewnymi

Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne rozumiane jest jako ryzyko (możliwość) poniesienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów technicznych lub ze

zdarzeń zewnętrznych. Do obszaru ryzyka operacyjnego włącza się ryzyko prawne, natomiast wyłącza się ryzyko strategiczne oraz ryzyko reputacji, które jest związane z ryzykiem biznesowym.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym ma na celu stałe ograniczanie ryzyka operacyjnego, ochronę zasobów Banku, jego systemów i procesów oraz zabezpieczanie się przed ewentualnymi skutkami ryzyka operacyjnego. Dążeniem długofalowym Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w zarządzaniu ryzykiem operacyjnym jest zapewnienie standardów zarządzania zgodnych z wymogami nadzorczymi oraz zaadoptowanie na swoje potrzeby najlepszych rozwiązań praktyk biznesowych w celu ochrony zasobów i utrzymania stabilnej pozycji Banku na obsługiwanych rynku.

Do głównych zadań systemu należy dostarczenie informacji na temat ryzyka, jego profilu oraz poziomu strat, stosowanie działań redukujących ryzyko i jego skutki, monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.

W Banku funkcjonuje system zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmujący: identyfikację i ocenę ryzyka, pomiar i monitorowanie, raportowanie ryzyka operacyjnego oraz jego kontrolę. Bank wykorzystuje w procesie monitorowania ryzyka operacyjnego analizę kluczowych czynników ryzyka (KRI), ponadto identyfikuje główne źródła zagrożeń występujących w działalności, organizacji i otoczeniu Banku w ramach tzw. samooceny ryzyka operacyjnego.

Ryzyko bancassurance

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem bancassurance jest stałe dążenie do poprawy efektywności współpracy z zakładami ubezpieczeń w zakresie skuteczności zabezpieczenia ryzyka kredytowego oraz kształtowania właściwych relacji z klientami w celu ograniczenia ich wpływu na poziom ryzyka reputacji, prawnego oraz ryzyka braku zgodności. Szczegółowe wytyczne dotyczące zarządzania obszarem związanym z bancassurance zawarte są w Polityce w zakresie bancassurance w Podkarpackim Banku Spółdzielczym, stanowiącej uszczegółowienie Strategii.

Ryzyko technologiczne

Bank posiada systemy informatyczne związane z gospodarką własną, procesami zarządczymi, obszarem finansowo-księgowym, podatkowym i kadrowym jak również systemy i aplikacje informatyczne wspomagające funkcjonowanie produktów bankowych, sprzedaż oraz relacje z Klientami.

Celem strategicznym w zakresie systemów informatycznych i ich bezpieczeństwa jest systematyczne dostosowywanie systemów do wymogów prawa, poprawne wprowadzanie nowych produktów oraz nowych wersji oprogramowania, w tym oprogramowania wspomagającego zarządzanie ryzykami, a także programów służących bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych.

Ryzyko modeli

Ryzyko modeli - oznacza potencjalną stratę, jaką może ponieść bank, w wyniku decyzji, które mogły zasadniczo opierać się na danych uzyskanych przy zastosowaniu modeli wewnętrznych, z powodu błędów w opracowaniu, wdrażaniu lub stosowaniu takich modeli.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem modeli w Banku jest utrzymanie wysokiej jakości używanych modeli oraz ograniczanie ryzyka modeli i jego wpływu na wyniki finansowe Banku i jego kapitał wewnętrzny w granicach przyjętego poziomu tolerancji na ryzyko. Dążeniem długofalowym Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w zarządzaniu ryzykiem modeli jest promowanie wysokich standardów w zakresie zarządzania ryzykiem modeli oraz posiadanie przez bank bieżącej i kompleksowej wiedzy o poziomie ryzyka poszczególnych modeli, jak również w ujęciu zagregowanym. Bank identyfikuje ryzyko modeli na niskim poziomie.

7.5 Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności jest to ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych w procesach funkcjonujących w Banku.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności jest częścią systemu kontroli wewnętrznej Banku, i ma na celu podejmowanie działań prewencyjnych, mających zapobiegać występowaniu zdarzeń ryzyka braku zgodności oraz ograniczać negatywne skutki finansowe i niefinansowe nieprzestrzegania przepisów prawa, wymogów organów nadzorczych, rekomendacji i standardów rynkowych, wynikające z:

- 1) niezgodności regulacji wewnętrznych i standardów postępowania z obowiązującymi przepisami prawa, uchwałami i rekomendacjami Komisji Nadzoru Finansowego oraz standardami i praktykami rynkowymi,
- 2) naruszeń związanych z nieprzestrzeganiem przez pracowników Banku przepisów prawa, regulacji wewnętrznych i standardów obowiązujących w Banku,
- 3) nieetycznego postępowania Banku lub jego pracowników wobec klientów lub kontrahentów.

Bank identyfikuje czynniki ryzyka braku zgodności, wynikające z wewnętrznej organizacji Banku oraz zewnętrzne – niezależne od Banku. Analiza czynników występowania w Banku ryzyka braku zgodności jest jedną z metod zarządzania tym ryzykiem. Podstawowe elementy procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku to identyfikacja czynników ryzyka, ocena, kontrola, monitorowanie i raportowanie ryzyka.

Profil ryzyka braku zgodności Banku opiera się na analizie danych dotyczących strat finansowych oraz skutków niefinansowych wywołanych zdarzeniami ryzyka braku zgodności i w ocenie Banku jest on niski.

7.6 Pozostałe ryzyka

Ryzyko strategiczne

Ryzyko strategiczne, stanowiące element ryzyka biznesowego, jest rozumiane jako obecne lub przewidywane ryzyko niekorzystnego oddziaływania na źródła przychodów Banku oraz w konsekwencji na wielkość posiadanych kapitałów (funduszy), wynikające ze zmian w otoczeniu biznesowym oraz z niekorzystnych decyzji biznesowych, wadliwej ich realizacji lub braku reakcji na zmiany w tym otoczeniu.

Bank aspiruje do utrzymania czołowej pozycji pośród banków spółdzielczych oraz oddziaływania rynkowego, koncentrując swoją uwagę na klientach segmentu małych i średnich przedsiębiorstw, klientów indywidualnych i rolników. Jednym z głównych celów Banku jest umocnienie, w skali wyznaczonej dotychczasowym obszarem aktywności biznesowej, swojej pozycji rynkowej w segmencie MSP, utrzymywania konkurencyjnego udziału w segmencie klientów indywidualnych, detalicznych, a także zaznaczenie swojej obecności na obszarach wyznaczonych działaniem placówek agencyjnych.

Strategia Banku opiera się na zapewnieniu klientom szerokiego i bezpiecznego dostępu do usług bankowych poprzez wykorzystanie wielokanałowego modelu dystrybucji, opartego zarówno na bankowości tradycyjnej, jak też elektronicznych modułach komunikacji biznesowej.

Do źródeł zagrożeń dla realizacji przyjętych kierunków strategii rozwoju Bank zaliczał przede wszystkim następujące czynniki: niesprzyjającą sytuację rynkową, w tym związaną z fazą niskich stóp procentowych oraz rosnące wymogi regulacyjne.

Istotną kwestią pozostaje także perspektywa dalszego funkcjonowania Banku w kontekście planowanego w PPN wejścia PBS do struktur IPS, szczególnie w perspektywie mającego nastąpić na koniec 2018 roku rozwiązania umowy Zrzeszenia. Bank podejmie w roku 2018 działania mające na celu przystąpienie do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS .

Ryzyko reputacji

Ryzyko związane z reputacją, czyli ryzyko wynikające z negatywnego nastawienia opinii publicznej oraz pogorszenia wizerunku Banku, jest nierozdzielnie związane z działalnością każdego podmiotu działającego na rynku finansowym, w tym również Podkarpackiego Banku Spółdzielczego. Negatywne nastawienie opinii publicznej może wynikać z rzeczywistego sposobu prowadzenia działalności przez Podkarpacki Bank Spółdzielczy, czy też z praktyk całego sektora bankowego lub finansowego.

Celem zarządzania ryzykiem reputacji jest ochrona wizerunku Banku oraz minimalizowanie prawdopodobieństwa wystąpienia okoliczności mogących mieć wpływ na naruszenie wizerunku Banku. Na przestrzeni 2017 roku Bank analizował potencjalne czynniki mogące mieć wpływ na wzrost ryzyka utraty reputacji. Bank posiada szczegółowy plan działania na wypadek realizacji scenariusza awaryjnego płynności w wariantach dot. ww. zagrożeń. W analizowanym okresie nie zidentyfikowano negatywnych zjawisk charakteryzujących materializację ryzyka reputacji. Baza depozytowa Banku na przestrzeni 2017 roku wykazywała stabilny trend wzrostowy.

Z uwagi na fakt realizacji przez Bank Programu Postępowania Naprawczego, Bank ze względów ostrożnościowych na przestrzeni 2017 roku identyfikował potencjalne ryzyko utraty reputacji oraz wykazywał dodatkowy wymóg kapitałowy z tego tytułu.

Ryzyko biznesowe

Ryzyko biznesowe definiowane jest w Podkarpackim Banku Spółdzielczym jako ryzyko nieosiągnięcia założonych i koniecznych celów ekonomicznych z powodu niepowodzenia w rywalizacji rynkowej. Ryzyko to obejmuje: ryzyko strategiczne, ryzyko wyniku finansowego, ryzyko otoczenia ekonomicznego, ryzyko regulacyjne, ryzyko konkurencji.

Ryzykiem biznesowym Bank zarządza opracowując plan ekonomiczno-finansowy, w którym uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom ryzyk oraz adekwatność kapitałową w okresie planowanym.

Celem strategicznym w zakresie ryzyka biznesowego jest utrzymanie stałej, niewrażliwej na zmiany otoczenia pozycji rynkowej i ekonomicznej Banku, poprzez właściwy proces zarządzania strategicznego, monitorowania otoczenia i postępów strategii, planowania i zarządzania wynikiem finansowym oraz pomiar wrażliwości Banku na zmianę czynników otoczenia i podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie wrażliwości Banku w przypadku stwierdzenia nadmiernej ekspozycji na zmianę ryzyka wynikającą ze zmian sytuacji zewnętrznej.

Monitorowanie ryzyka biznesowego w Banku odbywa się w oparciu o analizę postępów w realizacji strategii, ocenę zmian otoczenia Banku mających wpływ na realizację strategii oraz ocenę pozycji rynkowej, analizę realizacji planów finansowych i marketingowych, ocenę istotności ryzyka strategicznego, przeprowadzaną w ramach oceny adekwatności kapitałowej, ocenę kapitałowych testów warunków skrajnych, analizę ryzyka wyniku finansowego.

Zarządzanie ryzykiem biznesowym objęte jest systemem mechanizmów kontrolnych uwzględniających wszystkie elementy tego procesu, a zwłaszcza narzędzia pomiaru, ocenę realizacji polityk i planów finansowych i strategicznych Banku, system kompetencji i odpowiedzialności, mechanizmy informacyjno - sprawozdawcze stosowane na poszczególnych szczeblach zarządzania.

7.7 Zarządzanie kapitałem

Podkarpacki Bank Spółdzielczy zobowiązany jest przestrzegać wymogów kapitałowych i wytycznych dotyczących adekwatności kapitałowej przyjętych w ramach pakietu CDR IV/CRR.

Adekwatność kapitałowa jest stanem, w którym wysokość posiadanej przez Bank bazy kapitałowej jest wystarczająca do spełnienia wymagań regulacyjnych w zakresie wymogów kapitałowych oraz kapitału wewnętrznego. Publikowanie informacji na temat adekwatności

kapitałowej banku realizowane jest w ramach regulacji uzupełniających dotyczących polityki ujawnień.

Zarządzanie adekwatnością kapitałową ma na celu utrzymywanie kapitału, w sposób ciągły, na poziomie adekwatnym do skali oraz profilu ryzyka działalności Banku.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową obejmuje m. in.: identyfikację i monitorowanie istotnych rodzajów ryzyka, szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka oraz łącznego kapitału wewnętrznego, monitorowanie, raportowanie, prognozowanie oraz limitowanie adekwatności kapitałowej, przeprowadzanie kapitałowych testów warunków skrajnych (w kilku wariantach), w odniesieniu do poziomu łącznego współczynnika kapitałowego oraz współczynnika kapitału TIER I, dokonywanie alokacji kapitału wewnętrznego, weryfikację okresową procesu oceny adekwatności kapitałowej.

Głównymi miernikami adekwatności kapitałowej są: łączny współczynnik kapitałowy, współczynnik kapitału TIER I, współczynnik kapitału podstawowego TIER I, relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego, wskaźnik dźwigni.

W 2017 roku Bank przestrzegał minimalnych norm regulacyjnych. Uzyskanie wymaganych poziomów współczynników kapitałowych uwzględniających dodatkowe wymogi (bufory kapitałowe) jest jednym z głównych założeń realizowanego przez Bank Programu Postępowania Naprawczego na lata 2016-2020.

Główne wskaźniki adekwatności kapitałowej Banku na koniec grudnia 2017 roku kształtowały się na następującym poziomie: łączny współczynnik kapitałowy – 10,80%, współczynnik kapitału TIER I – 6,60%, współczynnik kapitału podstawowego TIER I – 6,29%, wskaźnik dźwigni – 3,57 (definicja przejściowa), 3,37 – w pełni wprowadzona definicja.

Całkowity regulacyjny wymóg kapitałowy wyniósł na koniec grudnia 2017 roku 131 392 tys. zł, w tym wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe ukształtował się na poziomie 115 605 tys. zł, a wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne wyniósł 15 787 tys. zł.

Zgodnie z przyjętą metodologią oceny poziomu ryzyk oraz alokowania na nie kapitału wewnętrznego, na dzień 31.12.2017 r. wystąpiła konieczność utrzymywania dodatkowego kapitału na pokrycie ryzyk z tzw. „II Filaru”. Z uwagi na fakt realizacji przez Bank Programu Postępowania Naprawczego, ze względów ostrożnościowych utrzymano wymóg z tytułu ryzyka reputacji w wysokości 3 547 tys. zł. Wystąpił także wymóg z tytułu ryzyka wyniku finansowego w wysokości 1 493 tys. zł, ryzyka kapitałowego w wariantcie obniżenia współczynnika kapitałowego poniżej wartości limitowanej (316 tys. zł) oraz z tytułu ryzyka stopy procentowej (1 075 tys. zł). Łączna wartość oszacowanych wymogów kapitałowych na koniec 2017 r. kształtowała się na poziomie 137 823 tys. zł. Wewnętrzny współczynnik kapitałowy wyniósł 10,29%.

Poprawa sytuacji Banku w zakresie adekwatności kapitałowej, wzmocnienie posiadanej bazy kapitałowej oraz uzyskanie docelowych (na koniec okresu realizacji PPN) poziomów współczynników kapitałowych uwzględniających wymogi regulacyjne i wymagane poziomy współczynników wraz z wymogiem połączonego bufora jest jednym z głównych założeń realizowanego przez Bank od 2016 roku Programu Postępowania Naprawczego.

Bank zakłada uzyskanie wzrostu funduszy Banku poprzez wzrost efektywności działania mający na celu uzyskanie wyniku finansowego na poziomie zapewniającym realne zwiększenie funduszu zasobowego oraz poprzez zwiększenie funduszu udziałowego.

Bank nie wyklucza także w dalszej perspektywie podjęcia działań mających na celu pozyskanie wzmocnienia kapitałowego w postaci zobowiązania podporządkowanego lub emisji obligacji w celu sprostania rosnącym wymogom kapitałowym oraz pokrycia zmniejszających się (z uwagi na amortyzację) wyemitowanych przez Bank obligacji długoterminowych. Ponadto, zgodnie z założeniami Programu Postępowania Naprawczego, Bank realizuje proces finalizacji tzw. „transakcji znakowej”, zakładający istotne obniżenie funduszy własnych z uwagi na przewidywane wyłączenie

funduszu z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży z rachunku funduszy własnych Banku, ujmowanego w 2017 r. wysokości 80% wartości posiadanych aktywów finansowych, tj. w kwocie 37 801 tys. zł.

8. Kultura organizacji

Podkarpacki Bank Spółdzielczy realizuje stabilną i bezpieczną formę funkcjonowania, która ma wpływ na postępowanie kierownictwa i pracowników Banku. Ustalenie wspólnych wartości i wzorów postępowania całej załogi jest istotnym zadaniem realizowanym przez kadre kierowniczą.

Fundamentalnym celem Podkarpackiego Banku Spółdzielczego, w zakresie kultury organizacyjnej, jest realizowanie obowiązujących norm postępowania. Normy i zasady działania są zapisane w formie wytycznych, procedur, opisu stanowisk pracy, profilu wymagań.

Podstawową przesłanką funkcjonowania Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest oferowanie usług w sposób jak najbliższy realnym potrzebom klientów. Bank stawia sobie za cel wysoką elastyczność działania oraz szybkie i sprawne dostosowanie się do oczekiwań klientów. Podstawowe znaczenie ma sposób obsługi klienta, zapewniający jak najwyższy poziom bezpieczeństwa. Istotne znaczenie ma również zapewnienie zgodności jakości obsługi z celem świadczenia obsługi bankowej na najwyższym, możliwym poziomie jakości, w sposób zapewniający jak najbardziej efektywne zaspokojenie potrzeb finansowych klientów. Równocześnie czynnikiem obecnym w działaniach pracowników Banku jest gotowość do wprowadzania zmian w celu podwyższenia jakości obsługi.

Gotowość świadczenia usług w nowy, bardziej efektywny sposób jest czynnikiem uwzględnianym w ocenie oraz w poziomie wynagrodzenia pracowników Banku.

Podstawowym, kulturowym uwarunkowaniem funkcjonowania Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest wykazywanie przez pracowników Banku wysokiego poziomu własnej inicjatywy. Obsługa klientów Banku powinna łączyć w sobie wysoką odpowiedzialność oraz skłonność do poszukiwania nowych efektywnych rozwiązań. Świadomość konieczności zarządzania ryzykiem bankowym jest powszechnym elementem szkolenia pracowników. Istotnym czynnikiem oceny pracowników jest także zdolność do generowania dochodów Banku. Przedsiębiorczy sposób myślenia i dostosowane do tego sposobu działanie jest głównym kierunkiem szkolenia pracowników zajmujących się bezpośrednią obsługą klientów. Aktywność w wykorzystaniu pojawiających się, nowych możliwości świadczenia usług bankowych jest stale pozytywnie wspierana przez Zarząd Podkarpackiego Banku Spółdzielczego. W celu uzyskania możliwości rozwojowych Bank angażuje znaczące środki finansowe w profesjonalne szkolenia i inne formy podnoszenia kwalifikacji pracowników.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy dostrzega ścisły związek między celami strategicznymi Banku i strukturą organizacyjną. Korzystne zmiany w pozycji konkurencyjnej są uzyskiwane w wyniku efektywnie przeprowadzanych zmian strukturalnych.

Zarząd Podkarpackiego Banku Spółdzielczego podejmuje działania mające na celu powiązanie osiągania celów strategicznych Banku z konkretnymi celami postępowania poszczególnych pracowników. Inicjowanie i podtrzymywanie gotowości do pozytywnych zmian jest jednym z podstawowych celów wyższej kadry zarządzającej Banku. Równie ważny jest wpływ zmian organizacyjnych na poziom zadowolenia klientów. Dzięki utrzymywaniu wysokiego poziomu zadowolenia klientów możliwe jest utrzymanie równowagi między krótkoterminowymi celami finansowymi i długoterminową lojalnością klientów Podkarpackiego Banku Spółdzielczego. Dodatkowym czynnikiem oceny jest wpływ na wewnętrzną efektywność funkcjonowania procesów organizacyjnych Banku.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy podwyższa jakość rozwiązań informatycznych, których celem jest efektywne przetwarzanie informacji. Dodatkowymi, istotnymi konsekwencjami zmian technologicznych jest skracanie czasu wykonywania transakcji bankowych. Poprawa technicznego

funkcjonowania podstawowych procesów bankowych ma istotne znaczenie dla osiągnięcia wyższej efektywności. Czynnikiem wpływającym na poprawę wyniku finansowego Banku jest zarówno zadowolenie pracowników, jak i satysfakcja klientów. Na zadowolenie pracowników korzystnie wpływa jasność reguł zarządzania oraz konsekwencja w realizacji postawionych zadań. Natomiast zadowolenie klientów wynika z systematycznej analizy oczekiwań oraz długookresowego budowania relacji opartych na wzajemnym zaufaniu. Ważnym elementem działalności banku jest i będzie także zaangażowanie w realizację istotnych społecznie celów. Silnym czynnikiem identyfikacyjnym jest współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego. Ten rodzaj działalności ma istotny wpływ na tworzenie pozytywnego wizerunku Banku. Odpowiedzialność społeczna Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest bezpośrednią przyczyną zawierania wielu korzystnych finansowo transakcji. Także postępowanie zgodne z zasadami etyki przynosi w ocenie Banku zarówno jakościowe, jak i finansowe efekty. Ważnym elementem tworzenia pozytywnego wizerunku Banku jest także uczestnictwo w przedsięwzięciach mających na celu zwiększenie atrakcyjności gospodarczej obszarów funkcjonowania banku. Uczestnictwo Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w licznych lokalnych inicjatywach oraz wielu organizacjach samorządów gospodarczych jest przejawem równoczesnej troski o społeczny kontekst działalności Banku oraz poziom rozwoju gospodarczego.

9. Zasady Ładu Korporacyjnego

Podkarpacki Bank Spółdzielczy stosuje Zasady Ładu Korporacyjnego przyjęte na mocy uchwały nr 218/2014 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 lipca 2014, w możliwie najszerszym zakresie, przy uwzględnieniu zasady proporcjonalności wynikającej ze skali, charakteru działalności i specyfiki organizacji. Zasady Ładu Korporacyjnego są zbiorem zasad określających relacje wewnętrzne i zewnętrzne w Banku, w tym relacje z udziałowcami i klientami, organizację, funkcjonowanie nadzoru wewnętrznego oraz kluczowych systemów i funkcji wewnętrznych, a także organów statutowych i zasad ich współdziałania.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy stosuje również Kodeks Etyki Bankowej – dokument opracowany przez Związek Banków Polskich, zawierający zbiór zasad postępowania odnoszących się do banków, osób w nich zatrudnionych oraz osób za których pośrednictwem banki wykonują czynności bankowe. Uchwała Zarządu Banku zobowiązała wszystkich pracowników do stosowania zasad zawartych w Kodeksie.

10. Perspektywy na przyszłość

Głównym celem Banku na najbliższe lata jest kontynuacja działań wynikających z Programu Postępowania Naprawczego, mających na celu dalsze sukcesywne ograniczanie ryzyka kredytowego, zwiększenie skuteczności działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych, wzmocnienie zaplecza kapitałowego, poprawę efektywności działania, w tym przede wszystkim w zakresie wzrostu skuteczności działań sprzedażowych w sieci placówek Banku.

Bank zamierza utrzymać stabilną pozycję rynkową, zapewniając najwyższy poziom jakości obsługi klienta oraz oferowanych usług, optymalizację polityki sprzedażowej z wykorzystaniem elektronicznych kanałów dostępu.

Kluczową kwestią jest maksymalizacja bieżącego wyniku finansowego, na poziomie zapewniającym realne wzmocnienie funduszy własnych, w szczególności poprzez uzyskanie wzrostu efektywności operacyjnej, stosowania restrykcyjnej polityki cenowej, dalszego procesu optymalizacji kosztów, poprawy skuteczności odzysku z windykacji.

Wyzwaniem na kolejne okresy nadal pozostaje uzyskanie stabilnego wzrostowego trendu wyniku z podstawowej działalności, tj. utrzymanie dotychczasowego silnego tempa rozwoju w obszarze detalicznym, jak również przełamanie stagnacji w segmencie przedsiębiorstw – głównie MSP, poprzez zwiększenie wydajności sieci sprzedażowej.

Pomimo prowadzonych przez Bank konsekwentnych działań ukierunkowanych na wzmocnienie stabilnej ścieżki rozwoju wyniku z podstawowej działalności bankowej oraz uzyskiwanych satysfakcjonujących efektów racjonalizacji kosztów działania, obecną sytuację Banku determinuje jakość portfela kredytowego oraz materializacja kosztów ryzyka kredytowego, dotycząca w znacznej mierze poprzednich realiów funkcjonowania Banku, tj. okresu przed wdrożeniem Programu Postępowania Naprawczego.

W bieżącej działalności Bank zamierza minimalizować negatywne czynniki ryzyka kredytowego poprzez zmniejszenie poziomu akceptowalnego ryzyka dla nowych ekspozycji kredytowych (o czym świadczą parametry tzw. „nowego portfela kredytowego”), zwiększenie skuteczności monitoringu, dalsze ograniczanie ryzyka koncentracji (zmniejszenie jednostkowych ekspozycji) oraz intensyfikacja działań w obszarze restrukturyzacji i windykacji.

Bank identyfikuje zagrożenie pełnej realizacji Programu w czynnikach zewnętrznych związanych z odroczeniem w trakcie 2017 i 2018 r. wzrostu stóp procentowych, utrzymywaniem niskich marż, również w związku z dalszym wzrostem bazy depozytowej (pomimo podjętych działań obniżających koszty odsetkowe), która z uwagi na możliwości kapitałowe nie będzie mogła być alokowana w aktywności kredytowej, jak również w obszarze związanym z ewentualną koniecznością dalszych zmian klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

Istotną kwestią pozostaje także perspektywa dalszego funkcjonowania Banku w kontekście planowanego w PPN wejścia PBS do struktur IPS, szczególnie w perspektywie mającego nastąpić na koniec 2018 roku rozwiązania umowy Zrzeszenia. Bank zamierza kontynuować starania dot. akcesu do IPS i w tym celu złożyć kolejny wniosek przystąpienia. Bank w swojej strategii uwzględnił możliwość alternatywnego rozwiązania, w przypadku braku wejścia do struktur Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, zakładającego funkcjonowanie poza systemem ochrony w oparciu o umowę współpracy z bankiem zrzeszającym BPS S.A.

Na przestrzeni 2017 roku Bank identyfikował ograniczone możliwości rozwoju bazy kapitałowej wynikające z:

- 1) niższego niż planowano poziomu funduszu zasobowego z tytułu niższej niż zakładano realizacji wyniku finansowego za 2016 rok,
- 2) niekorzystnych parametrów otoczenia makroekonomicznego, w tym przede wszystkim utrzymującej się fazy niskich stóp, która w znaczący sposób wpływa na poziom realizacji wyniku odsetkowego,
- 3) konieczności tworzenia rezerw celowych obciążających wyniki finansowe, które w znacznej mierze dotyczą ekspozycji udzielonych przed dniem opracowania Programu Postępowania Naprawczego Banku, w istotnej kwocie,
- 4) ograniczonej możliwości pozyskania szybkiego i realnego wzmocnienia funduszy własnych z zewnętrznych źródeł, np. emisji obligacji długoterminowych,
- 5) braku perspektyw (na obecną chwilę) w zakresie możliwości pozyskania zobowiązania podporządkowanego ze środków Funduszu Zabezpieczającego Spółdzielni IPS (we wrześniu 2017 r. Bank otrzymał odmowną decyzję dot. przystąpienia Banku do Spółdzielni oraz zawarcia Umowy systemu ochrony).

Należy także zwrócić uwagę na kwestię potencjalnego wpływu finalizacji „transakcji znakowej” na poziom kapitału Tier I - wyłączenie z kalkulacji funduszy własnych funduszu z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmowanego na koniec 2017 roku w kwocie 37 801 tys. zł spowoduje istotne obniżenie funduszy podstawowych oraz współczynników kapitałowych.

Przy ograniczonej możliwości generowania wyników finansowych, istotny wpływ na bazę kapitałową mają ponadto odpisy amortyzacyjne z tytułu wyemitowanych obligacji długoterminowych Banku, które na przestrzeni 2017 roku obniżyły kapitały AT1 i Tier II łącznie o 7 819 tys. zł.

Mając na uwadze powyższe względy, podstawowym źródłem wzmocnienia bazy kapitałowej będzie wzrost funduszu zasobowego (generowanie wyniku finansowego na poziomie zapewniającym realne zwiększenie funduszy) oraz działania na rzecz pozyskania dodatkowego funduszu udziałowego przy optymalizacji pozycji pomniejszających wartość funduszy. Z kolei realizacja wyniku finansowego jest determinowana ograniczeniami związanymi z obecnymi realiami makroekonomicznymi w zakresie realizacji wyniku odsetkowego (faza historycznie niskich stóp procentowych) oraz dalszym rozwojem sytuacji w zakresie materializacji ryzyka kredytowego (konieczność tworzenia rezerw na należności na poziomie wyższym niż wstępnie przewidywano w ramach Programu Postępowania Naprawczego). Kluczowego znaczenia w obecnej sytuacji nabierają działania dot. poprawy efektywności działania, w tym efektywności działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych.

11. Informacje niefinansowe

W niniejszej części przedstawiono informacje niefinansowe, sporządzone zgodnie z wymogami nałożonymi przez znowelizowaną ustawę o rachunkowości. Zawierają one kluczowe wskaźniki efektywności związane z działalnością Banku oraz informacje dotyczące zagadnień pracowniczych i środowiska naturalnego.

11.1. Opis modelu biznesowego Banku

Podkarpacki Bank Spółdzielczy jest jednym z największych i najszybciej rozwijających się banków spółdzielczych działających na polskim rynku. Łączy innowacyjne podejście do bankowości, uwzględniając nowoczesne technologie i tradycyjne zasady, kierując się nimi od początku swojej działalności i jednocześnie oferując usługi na najwyższym poziomie. Posiada obecnie ponad 70 placówek zlokalizowanych przede wszystkim na terenie Podkarpacia, ale także w kilku największych miastach Polski.

Misją Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest utrzymanie statusu instytucji bezpiecznej i przyjaznej dla Klientów, świadczącej wysokiej jakości usługi finansowe oraz wspierającej lokalną przedsiębiorczość.

Celem funkcjonowania Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest systematyczne umacnianie udziału w rynku poprzez budowę silnych i długookresowych relacji z Klientami. Zewnętrzna konsekwencją realizacji misji Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest stymulacja rozwoju gospodarczego środowisk lokalnych. Bank zamierza aktywnie uczestniczyć oraz wpływać na przyszłe kierunki rozwoju gospodarczego regionu. Udział w pracach regionalnych samorządów gospodarczych oraz koordynacja współpracy samorządów gminnych i powiatowych z instytucjami gospodarczymi jest stałym elementem aktywności Banku. Poprzez propagowanie odpowiedzialności i bezpieczeństwa finansowego Bank wpływa na wzrost efektywności gospodarowania.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy z siedzibą w Sanoku, zgodnie z przyjętym Statutem, może prowadzić działalność bankową na terenie całego kraju. Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. posiadał 5 oddziałów 26 oddziałów operacyjnych, 29 punktów obsługi klienta, 7 placówek agencyjnych i 7 placówek samoobsługowych. Bank prowadzi sprzedaż własnych produktów poprzez spółkę zależną od Banku działającą pod nazwą PBS Finanse S.A. Zlecone czynności dotyczące określonych produktów i usług bankowych realizowane przez PBS Finanse SA w imieniu i na rzecz Banku, wykonywane są na podstawie Umowy Agencyjnej. Czynności agencyjne zlecone wykonywane są w pięciu oddziałach Agenta zlokalizowanych w największych ośrodkach miejskich w kraju, tj. w Warszawie, Wrocławiu, Katowicach, Krakowie, Lublinie.

Bank koncentruje jednak swoją działalność przede wszystkim na terenie województwa podkarpackiego, w którym to zlokalizowane są wszystkie jednostki organizacyjne. Stolicą województwa podkarpackiego jest Rzeszów, który jest także głównym ośrodkiem wiodącym w obszarze gospodarczym, naukowym i kulturalnym całej południowo-wschodniej Polski. Na terenie Podkarpacia funkcjonuje 17 podstref Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec oraz największy w Polsce klaster przemysłu lotniczego – Dolina Lotnicza. Centrum Doliny Lotniczej znajduje się w Rzeszowie, a głównymi ośrodkami Doliny Lotniczej obok Rzeszowa są największe przemysłowe miasta województwa takie jak Mielec, Krosno, Dębica czy Sędziszów Małopolski. We wszystkich tych miastach Bank aktywnie współpracuje z lokalnymi przedsiębiorstwami.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy ze względu na swoją długoletnią historię oraz tradycje związane z regionem podkarpackim współpracuje silnie z lokalnymi jednostkami samorządów terytorialnych. Aktywnie uczestniczy w przetargach ogłaszanych przez JST zarówno w zakresie kredytowania, jak i obsługi bankowej budżetów gmin i powiatów.

Obecnie w ofercie Bank posiada pełen zakres usług, tj. prowadzenie rachunków ROR, w tym pakiety dla klientów indywidualnych, pakiety dla przedsiębiorców, rachunki walutowe, produkty depozytowe, kredyty, karty płatnicze, kartę kredytową, kartę charge, biometrię. Klienci mogą korzystać z ponad 4 500 bankomatów, w których można wybierać gotówkę bez prowizji, a w bankomatach Podkarpackiego Banku Spółdzielczego dzięki usłudze biometrii bez użycia karty.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy posiada szeroką gamę produktów kredytowych kierowanych do Klienta indywidualnego, takich jak kredyt gotówkowy, konsolidacyjny, mieszkaniowy, limit kredytowy w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym, pożyczkę pieniężną, kartę kredytową.

Dla klienta biznesowego Bank również posiada szeroki wachlarz produktów kredytowych z przeznaczeniem na finansowanie różnych potrzeb związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, takich jak: kredyt obrotowy w rachunku bieżącym oraz w rachunku kredytowym, kredyt rewalwingowy, kredyt inwestycyjny, pożyczka pieniężna, gwarancje, factoring, karta Visa Business

PBS Charge oraz kredyty dla jednostek samorządu terytorialnego – przeznaczone na finansowanie wydatków niezajdujących pokrycia w planowanych dochodach jednostki samorządu terytorialnego.

Dla osób fizycznych prowadzących działalność rolniczą Bank oferuje kredyt w rachunku bieżącym Agro Limit, kredyt

11.2. Niefinansowe wskaźniki działalności oraz opis polityk banku w odniesieniu do zagadnień społecznych, pracowniczych, środowiska naturalnego, poszanowania praw człowieka oraz przeciwdziałania korupcji

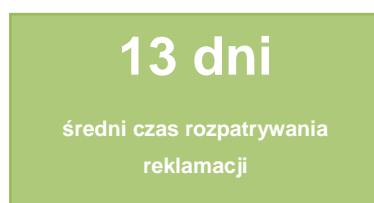
Wszelkonostronna, ale także jasna i przejrzysta oferta, dopasowana do indywidualnych potrzeb Klienta to cel, do którego dąży Bank. W tej drodze pomoc może aktywny dialog z Klientami.

Bank przykładą ogromną wagę do zgodności produktów i usług z wymogami prawa, jak również do kwestii związanych z ochroną danych osobowych, tajemnicą bankową, tajemnicą zawodową czy informacjami poufnymi. Dokładą także wszelkich starań, by komunikacja kierowana do Klientów była czytelna, zgodna z obowiązującymi regulacjami oraz wyczerpująca.

Na Banku, jako instytucji zaufania społecznego spoczywa odpowiedzialność za cyfrowe bezpieczeństwo. Dbamy o sukcesywny rozwój technologii gwarantujących bezpieczeństwo operacji i transakcji. W celu niezależnej weryfikacji poprawności działania środowiska teleinformatycznego Banku oraz stanu bezpieczeństwa w tym zakresie przeprowadzane są specjalistyczne audyty zewnętrzne obejmujące całość obszaru. Przeprowadzane są także wewnętrzne kontrole stanu bezpieczeństwa systemów przez pracowników Departamentu Informatyki. Rozwijane są również posiadane systemy monitoringu sprzętu i systemów informatycznych. W 2017 r. podjęto szereg działań w celu zwiększenia bezpieczeństwa Klientów w sieci: Utrzymanie założonych reguł polityki bezpieczeństwa, Cykliczne skanowania wybranych obszarów sieci, za pomocą dedykowanej aplikacji, Monitorowanie stron internetowych w zakresie dostępności bankowości internetowej, szybkości odpowiedzi serwerów WWW, dostępności poszczególnych elementów bankowości internetowej, Monitorowanie stron internetowych. Ponadto do oferty Banku wprowadzono nową usługę tj. usługę 3D-Secure, polegającą na dodatkowym zabezpieczeniu płatności internetowych dokonywanych przy użyciu karty płatniczej: kredytowej, charge, debetowej u akceptantów oferujących tego typu usługę. Jednocześnie Bank dokładą wszelkich starań, aby wzmocnić świadomość pracowników w kwestiach właściwych cyfrowych zachowań tak w pracy, jak i życiu prywatnym.

Bank chce być blisko swoich Klientów i z bezpośredniego kontaktu dowiadywać się, jak ulepszać produkty i usługi, by jeszcze lepiej spełniały oczekiwania dlatego m. in. wprowadzono usługę PBSDealer – będącą platformą walutową służącą do wymiany walut po kursach negocjowanych za pośrednictwem Systemu Bankowości Elektronicznej, dostępną zarówno dla Klienta detalicznego, jak i Klienta biznesowego.

Wszelkie uwagi i opinie Klientów są dla Banku cennymi wskazówkami. Również reklamacje są niezwykle ważną częścią komunikacji z Klientem. W Podkarpackim Banku Spółdzielczym Klient może skontaktować się z Bankiem w wybrany przez siebie sposób. Może zgłosić reklamacje osobiście w oddziałach i agencjach, tradycyjną pocztą, pisząc na adres korespondencyjny, dzwoniąc na infolinię lub zgłaszając poprzez bankowość elektroniczną. Bank dokładą wszelkich starań, aby jak najszybciej rozpatrywać otrzymane zgłoszenia, rozwiązywać problemy i wyciągać wnioski.

Opracowywane raporty reklamacyjne analizowane są pod kątem zasadności roszczeń, w kontekście ewentualnych niezrozumiałych zapisów, które mogą być wątpliwymi dla Klientów. Analiza raportów reklamacyjnych pozwala tworzyć zalecenia oraz w przyszłości eliminować najczęstsze przyczyny reklamacji.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy, jako Bank działający lokalnie, czuje się odpowiedzialny za rozwój środowiska lokalnego oraz jego społeczności. W związku z tym od lat stara się być jak najbliżej i wspierać wiele inicjatyw lokalnych i regionalnych z różnych dziedzin, zarówno mających na celu rozwój gospodarczy regionu, jak i tych o wymiarze charytatywnym czy filantropijnym, wpisujących się w szeroko pojęte zagadnienia społecznej odpowiedzialności biznesu. Bank wspiera także wydarzenia sportowe. W 2017 roku Bank aktywnie uczestniczył w organizacji wydarzeń kulturalnych ważnych dla lokalnych społeczności, współpracował ze szkołami i lokalnymi instytucjami oraz wspierał lokalne kluby sportowe. Wszystkie podejmowane w tym czasie działania niewątpliwie promują współdziałanie, wzbogacają życie społeczne regionu oraz prowadzą do jego rozwoju. Współpraca obejmowała projekty i konkursy artystyczne oraz edukacyjne w szkołach, a także działania integrujące lokalną społeczność. Wśród instytucji, z którymi w ostatnim roku Bank podjął współpracę możemy wymienić m. in. ASSECO Resovia, Akademię Hokeja Sanok, Krośnieński Klub Koszykówki S A, Towarzystwo Sanoczanka Sanok, BWA, Towarzystwo Muzyczne Krosno, Sanocki Dom Kultury, Nowe Podkarpacie, RCKP Krosno, Ekoball Sanok, Fundacja Young Arts Festiwal Krosno, Szpital o. Pio w Przemyślu i wiele innych.

Siła polskiej bankowości spółdzielczej niewątpliwie została zbudowana w oparciu o takie idee, jak współdziałanie i rywalizacja. Te kwestie są również kwintesencją sportu, dlatego Bank od lat angażuje się w sportowy rozwój dzieci i młodzieży. Jak co roku Bank także w 2017 roku współpracował z lokalnymi klubami sportowymi dofinansowując ich działalność. Aktywnie również uczestniczył w organizacji imprez sportowych kierowanych do lokalnej społeczności, które aktywizują, integrują i uczą, że współpraca jest ważnym elementem funkcjonowania w lokalnym środowisku.

Kolejnym elementem, który zajmuje ważną pozycję w działalności społecznej Banku jest edukacja finansowa. Bank czuje się odpowiedzialny za budowanie zaufania do sektora bankowego oraz edukację społeczeństwa świadomego i bezpiecznego korzystania z produktów i usług bankowych, zwłaszcza w dobie nowych technologii i coraz bardziej skomplikowanych produktów finansowych. Powszechnie wiadomym jest, że naukę dobrych praktyk i nawyków oraz umiejętności poruszania się w świecie codziennych finansów warto rozpocząć jak najwcześniej. Dlatego Bank od lat współpracuje ze szkołami z terenu swojego działania. Prowadzi lekcje bankowe, uczy oszczędzania w ramach Szkolnych Kas Oszczędności. W 2017 roku w zakresie edukacji ekonomicznej Bank podjął współpracę z 11 szkołami podstawowymi, gimnazjalnymi oraz ponadgimnazjalnymi. Promowano również Program „TalentowiSKO”, który jest rozszerzeniem dotychczasowych działań realizowanych w ramach Szkolnych Kas Oszczędności, a którego celem jest rozwijanie talentów wśród dzieci i młodzieży poprzez promowanie dobrych nawyków w zakresie oszczędzania i przedsiębiorczości.

Dodatkowo w analizowanym okresie Bank wsparł zarówno finansowo, jak i rzeczowo:

2 Gminne Ośrodki
Kultury

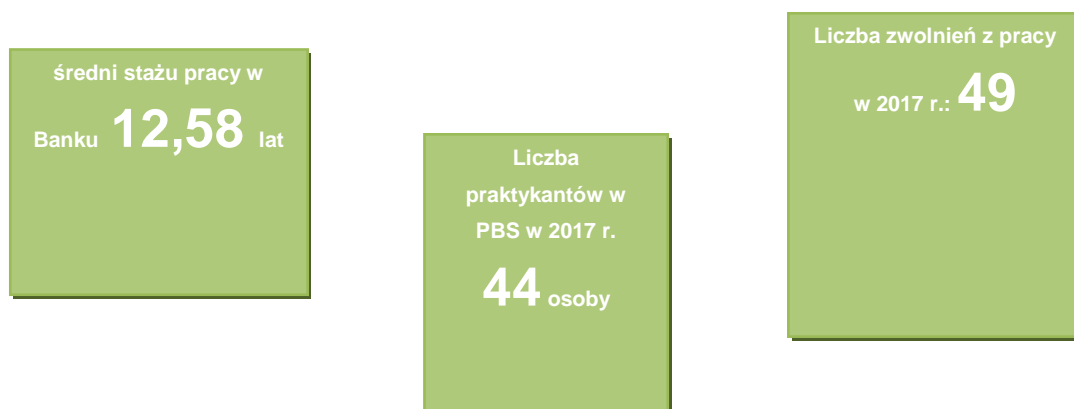
3 gminy

1 fundację

Dobroczynność to jak wiadomo podstawowy instrument budowania solidarności społecznej. W imieniu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego od 4 lat w tej dziedzinie specjalizuje się Fundacja pbs pomagam. W tym czasie na cele charytatywne przekazała kwotę 163 566 złotych. Fundacji leży na sercu przede wszystkim wszechstronne wsparcie rozwoju dzieci, bo w nich pokładane są największe nadzieje – BO W KAŻDYM Z NAS JEST DZIECKO!

Poprzez podejmowane działania Fundacja pragnie stwarzać optymalne warunki rozwoju społecznego i osobistego dzieci, wspierać proces odkrywania talentów oraz dawać szansę na pomoc tym, którzy tego potrzebują z przyczyn losowych lub zdrowotnych. Swoimi działaniami Fundacja stara się zmieniać szkoły oraz inne placówki opiekuńczo-wychowawcze, aby stawały się miejscami jak najbardziej przyjaznymi uczniom, rodzicom i nauczycielom. W 2016 roku Fundacja pbs pomagam uzyskała status organizacji pożytku publicznego.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy działa w sposób sprawiedliwy i uczciwy, szanując innych i przestrzegając przepisów prawa oraz standardów zawodowych, a wszelkie standardy zostały opisane w wewnętrznych regulacjach. Prawdą powszechnie znaną jest fakt, że bardzo silnym „motorem napędowym” każdej instytucji może stać się jej kultura organizacyjna. Jest jednak pewien warunek - pracownicy wierzą i dzielą jej kluczowe założenia. Wiadomo także, że w miejscu pracy spędzamy 1/3 każdego dnia. Satysfakcja z pracy ma więc bardzo duże znaczenie dla zadowolenia każdego z nas. Dlatego Bank dokłada wszelkich starań by być dobrym miejscem pracy – przyjaznym i tworzącym każdemu szansę rozwoju zawodowego i osobistego. Kadre Podkarpackiego Banku Spółdzielczego stanowiło na koniec 2017 roku 556 pracowników. Od kilku lat liczba zatrudnionych sukcesywnie maleje, co wynika z ogólnej tendencji obserwowanej w sektorze bankowym oraz realizowanego stopniowego procesu optymalizacji zatrudnienia.

Bank w swych działaniach stara się na bieżąco dostosowywać poziom zatrudnienia do aktualnych potrzeb biznesowych i planów rozwojowych Banku. Oznacza to tworzenie nowych stanowisk pracy, ale czasem wiąże się z redukcją etatów. Relacje z pracownikami regulują przejrzyste zapisy w zakresie praw i obowiązków pracowników. Polityka Banku w tym zakresie zaczyna się już na etapie rekrutacji i obejmuje cały okres zatrudnienia. Najważniejszymi aktami wewnętrznymi regulującymi kwestie zatrudniania i zarządzania pracownikami są „Regulamin pracy Podkarpackiego Banku Spółdzielczego”, „Regulamin wynagradzania pracowników”. Uzupełniają je procedury związane z rekrutacją, działaniami rozwojowymi, czy procesem oceny pracowników.

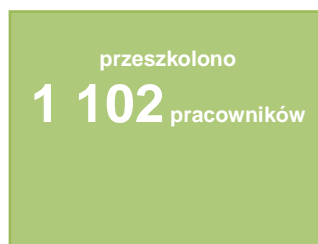
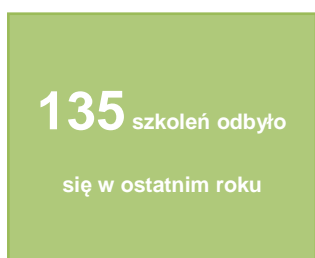
Bank stara się zapewnić godziwe, pod każdym względem, warunki zatrudnienia - przyjazne, niedyskryminujące środowisko pracy. Posiada kompleksowe podejście do kwestii wynagrodzeń. Pracownicy mają również możliwość przystąpienia do grupowego ubezpieczenia na życie.

Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, jaki funkcjonuje w Podkarpackim Banku Spółdzielczym umożliwia wsparcie obecnych i emerytowanych pracowników, dla których Bank był ostatnim pracodawcą. Ze środków tego funduszu finansowana jest działalność sportowo-rekreacyjna lub kulturalno-oświatowa. Z pracowniczej kasy zapomogowo pożyczkowej udzielane są z kolei pożyczki na rzecz pracowników. Zasady wynagradzania pracowników oraz zasady przyznawania świadczeń pieniężnych określone są tak, aby odpowiadały w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i

kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniały ilość i jakość świadczonej pracy.

Działania Banku nakierunkowane są na umacnianie i upowszechnianie kultury organizacyjnej. To ona w największym stopniu odróżnia banki od siebie. Bank chce wspierać swoich pracowników w rozwoju oraz budowaniu kompetencji. Zapewnia nie tylko szkolenia i programy rozwijające kompetencje menedżerskie, sprzedażowe i komunikacyjne, ale też wspiera działalności społeczne.

Polityka szkoleniowa ma na celu określenie optymalnego zakresu wiedzy i umiejętności, jakie pracownik powinien posiadać, aby mógł jak najlepiej realizować cele zawarte w strategii Banku. Proces szkolenia i rozwoju kadry powinien uwzględniać cele strategiczne, plany rozwoju i potrzeby Banku. Bank ułatwia pracownikom podnoszenie kwalifikacji zawodowych związanych z pracą wykonywaną przez pracownika na zajmowanym stanowisku.

Bank chce, aby wszyscy pracownicy, szczególnie gdy zaczynają pracę, szybko odnaleźli się w nowej dla nich strukturze oraz czuli się w niej dobrze, znali obowiązujące zasady i wartości. Dlatego nowozatrudnieni oraz stażysty, przechodzą szkolenie wprowadzające, podczas którego zdobywają informacje o procedurach, produktach, historii i bieżącym funkcjonowaniu Banku. W Banku stosowany jest system oceny pracowniczej, która przeprowadzana jest w sposób nie naruszający podstawowych zasad prawa pracy. Ocena pracownicza przeprowadzana jest nie rzadziej niż raz do roku w celu oceny efektywności i przydatności pracownika na zajmowanym stanowisku pracy, tworzenia kadry rezerwowej, aktualizacji opisu stanowisk pracy i zakresów czynności. Kadra kierownicza wyższego szczebla podlega ocenie dokonywanej przez Zarząd Banku. Na proces oceny składa się samoocena pracownika, ocena oceniającego oraz rozmowa oceniająca.

Pomimo, że wpływ Banku na zanieczyszczenie środowiska naturalnego jest stosunkowo niewielki, to w tej kwestii podejmowane są inicjatywy służące ochronie przyrody i otaczającej nas natury.

Wśród tych działań wymienić możemy: sukcesywną kontynuację wymiany tradycyjnych źródeł światła w oświetleniu wewnętrznym placówek na technologię LED, co skutkuje obniżaniem zapotrzebowania na energię elektryczną, a tym samym redukcją emisji CO₂, wdrożenie w dwóch największych pod względem zużycia energii elektrycznej obiektach (Centrala i O/Sanok) systemu optymalizacji napięcia „Powerstar”, w wyniku czego obniży się zużycie energii elektrycznej w tych obiektach o około 10% co też przekłada się na redukcję emisji CO₂, serwis i nadzór urządzeń klimatyzacyjnych zawierających tzw. F-gazy, zgodnie z ustawą o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz fluorowanych gazach cieplarnianych prowadząc Centralny Rejestr Operatorów, optymalizacją wydruków i redukcja zużycia papieru, recykling zużytego sprzętu komputerowego i telefonów komórkowych, zbiórki makulatury, baterii i tonerów, digitalizacja dokumentów.

11.3. Opis procedur należytej staranności

Wszystkie działania podejmowane przez Bank cechuje najwyższe standardy etyczne. Bank kieruje się zaufaniem, starannością i rzetelnością w stosunku do wszystkich interesariuszy, stale doskonaląc ten bardzo ważny obszar. Wśród zachowań wzmacniających oddziaływanie zachowań etycznych znajdują się szkolenia dotyczące przeciwdziałania nadużyciom, podkreślanie i promowanie

pożądanych standardów i wytycznych etycznych działań wewnątrz Banku. W relacjach z interesariuszami zewnętrznymi istotne z punktu widzenia etycznego jest zwiększenie przejrzystości reklam oraz informacji w nich zawartych, rozwój poprawnych i pozytywnych relacji z Klientem oraz odpowiedzialność biznesowa. W codziennej pracy Bank działa zgodnie z kodeksem zasad ważnych dla całej organizacji i pracowników. Pomagają w tym wartości, które kształtują kulturę organizacyjną i wspierają realizację strategicznej wizji rozwoju Banku. To one są dla nas drogowskazami w kontaktach z Klientami i Kontrahentami.

Kluczowe znaczenie w działalności organizacyjnej Banku odgrywa prewencja zachowań nieetycznych, na którą oddziałują skuteczne i wciąż doskonalone procedury i narzędzia oraz edukacja i budowanie świadomości pracowników. Dotyczy to zarówno zagrożeń, jak i efektywnego wykrywania nietolerowanych przez Bank zachowań, a także nieuchronności konsekwencji w przypadku złamania obowiązujących zasad.

W celu utrzymania poprawnych relacji w stosunku pracy wprowadzona została polityka antymobbingowa w Banku. Każdy pracownik, który uzna, że został poddany mobbingowi ma prawo wystąpić z pisemną skargą do pracodawcy. Postępowanie w sprawie skarg ma charakter poufny. W razie uznania skargi za uzasadnioną pracodawca może zastosować karę porządkową zgodnie z art. 180 KP lub wyciągnąć inne konsekwencje w ramach postanowień Regulaminu pracy. W udowodnionych rażących przypadkach mobbingu pracodawca może rozwiązać ze sprawcą stosunek pracy bez wypowiedzenia.

Zapobieganie niekorzystnym zjawiskom spowodowanym występowaniem postaw lub zachowań, dla których intencją jest realizacja prywatnych celów majątkowych lub celów osób trzecich, pozostających w sprzeczności z interesem Banku stało się podstawą wprowadzenia „Polityki przeciwdziałania konfliktom interesów w Podkarpackim Banku Spółdzielczym”, która określa zasady, w tym zasady identyfikacji, zarządzania oraz zapobiegania konfliktom interesów, a także zasady wyłączenia z procesu decyzyjnego członka Rady Nadzorczej, członka Zarządu Banku czy osoby zajmującej w Banku stanowisko kierownicze (dyrektorów lub kierowników komórek i jednostek organizacyjnych Banku), w przypadku zaistnienia konfliktu interesów lub możliwości jego zaistnienia.

W Podkarpackim Banku Spółdzielczym zastosowanie ma również tryb zgłaszania przez pracowników przypadków naruszeń prawa oraz obowiązujących w Podkarpackim Banku Spółdzielczym regulacji wewnętrznych i standardów etycznych, które to kwestie reguluje „Instrukcja anonimowego zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych”. Bank umożliwia dokonywanie zgłoszeń z wykorzystaniem - poczty tradycyjnej, - bezpośredniego kontaktu z Prezesem Zarządu Banku, z zachowaniem zasady zapewnienia poufności, anonimowego systemu zawiadamiania, za pośrednictwem formularza dostępnego na stronie intranetowej Banku, w aplikacji „Zgłoszenie naruszeń”, który umożliwia dokonywanie zgłoszeń z pominięciem drogi służbowej, a także z zachowaniem poufności tożsamości osoby zgłaszającej. Dane dotyczące wysyłanego formularza oraz związanego z nim ruchu sieciowego nie podlegają raportowaniu na żadnym z etapów realizacji zgłoszenia.

11.4. Opis istotnych ryzyk, oraz zarządzania nimi związanych z działalnością Banku mogących wywierać niekorzystny wpływ na zagadnienia opisane w pkt.11

Potencjalne czynniki ryzyka związane z działalnością Banku mogą wywierać wpływ na kwestie społeczne oraz pracownicze i powiązane są z faktem realizacji przez Bank Programu Postępowania Naprawczego, tj. w obszarze ryzyka kapitałowego (z uwagi na realizację PPN Bank nie wypłaca dywidendy, występują także regulacyjne ograniczenia dot. wypłaty udziałów członkowskich), co może mieć negatywny oddźwięk w otoczeniu zewnętrznym Banku.

Związane z tym ograniczenia akcji kredytowej, a także zmiana modelu działania, może przekładać się na niższy poziom zaspokajania potrzeb środowiska lokalnego, w tym przedsiębiorców, którzy zatrudniają pracowników na rynkach lokalnych.

W obszarze wyniku finansowego z uwagi na wdrożone mechanizmy ograniczenia kosztów działania może wystąpić czynnik związany ze spadkiem satysfakcji dot. wynagrodzeń pracowniczych lub wynikający z mniejszej skali zaangażowania Banku w inicjatywy społeczne (ograniczenie kosztów sponsoringu, kosztów darowizn itp.).

Organizacja zarządzania wyżej opisanymi ryzykami, tak jak i zarządzania pozostałymi ryzykami zidentyfikowanymi w działalności bankowej, oparta jest o podział zadań realizowany w trzech, wzajemnie niezależnych poziomach (liniach obrony):

1) poziom pierwszy (pierwsza linia obrony) - którą stanowi zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej, bieżące zarządzanie ryzykiem przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku odpowiedzialne za działalność biznesową, zapewniające właściwe stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka i bieżące zapewnianie zgodności działania z obowiązującymi przepisami prawa, a także regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi;

2) poziom drugi (druga linia obrony) - którą stanowi zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie do tego powołanych stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem, o którym mowa w pkt. 1), a także działalność komórki ds. zgodności;

3) poziom trzeci (trzecia linia obrony) - którą stanowi działalność audytu wewnętrznego.

Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują przestrzeganie mechanizmów kontrolnych. Proces zarządzania ryzykiem jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka w Banku oraz o najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem. Zarząd w zakresie zarządzania ryzykiem odpowiada za strategiczne zarządzanie ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem. Podejmuje najważniejsze decyzje mające wpływ na profil ryzyka Banku oraz uchwała przepisy wewnętrzne Banku dotyczące zarządzania ryzykiem.

Celem funkcjonowania systemu zarządzania ryzykami jest stałe ograniczanie ryzyka, ochrona zasobów, systemów oraz procesów jak również zabezpieczanie się przed ewentualnymi skutkami ryzyka. Zadaniem systemu zarządzania ryzykiem są identyfikacja, pomiar lub szacowanie, kontrola oraz monitorowanie ryzyka występującego w działalności banku służące zapewnieniu prawidłowości procesu wyznaczania i realizacji szczegółowych celów prowadzonej przez bank działalności.

Podstawą systemu zarządzania ryzykiem w Banku są przyjęte przez Zarząd Banku i zatwierdzone przez Radę Nadzorczą strategie i polityki zarządzania poszczególnymi kategoriami ryzyka, dostosowane do profilu działania Banku, stanowiące kluczowy element zrównoważonego i bezpiecznego rozwoju Banku.

ZARZĄD BANKU

1. *Monika Krawczyk* - p.o. Prezes Zarządu
2. *Agata Niemczyk* - Wiceprezes Zarządu
3. *Rafael Lelito* - Wiceprezes Zarządu

**PODKARPACKI
BANK SPÓŁDZIELCZY
38-500 SANOK**

(pieczęć firmowa)

Sanok, dnia 29 maja 2018 roku